

İCRA TUTANAKLARININ İİK m. 8 ÇERÇEVESİNDE ALENİYETİ VE İSPAT KUVVETİ

(The Execution Protocol's Publicity and Weight of Evidence
within the Scope of İİK m. 8)

Ar .Gör. Vildan PEKSÖZ*

ÖZET

Çalışmamızda, İİK m. 8 çerçevesinde tutanakların aleniyeti ve ispat kuvveti olarak işlevlerini ele alacağız. İcra İflas Kanunu m. 8'e göre, icra ve iflas daireleri yaptıkları işlemlerle kendilerine gelen talep ve beyanlar hakkında bir tutanak düzenler. Tutanakları ilgililerin görüp örnek alabilmeleri, tutanakların aleniyeti ile ilgilidir. Tutanakların aksi ispat edilene kadar geçerli olmaları da onların ispat edici işlevini göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Tutanak, aleniyet, ispat kuvveti, ilgili, menfaat, aksini ispat

Abstract

In our study, we will discuss the functions of the protocols; publicity and weight of evidence. According to Article 8 of Enforcement and Bankruptcy Code, the execution and bankruptcy offices book the protocols about their actions, demands and statements. The concerned people can view the protocols and take their examples when they prove their interest. It is the publicity of protocols. Having a validity of the protocols until proven otherwise is related to their weight of evidence.

Keywords: Protocol, publicity, weight of evidence, concerned people, interest, prove otherwise.

I. GENEL OLARAK

Çalışmamız, İcra ve İflas Kanunu'nun 8. maddesi çerçevesinde icra tutanaklarının incelenmesi hakkındadır. İİK m. 8, iflas tutanaklarını da içeren bir maddedir. Ancak, biz çalışmamızda icra tutanaklarını esas alarak inceleme yapacağız. İcra tutanaklarının düzenlenmesi, imzalanması ve gerekçeli olarak yazılması tutanakların

---

* İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Anabilim Dalı, e-posta: vildanpeksoz@gmail.com.

işlevlerini ele almadan önce incelememiz gereken noktalar. İcra tutanaklarının işlevleri, aleniyet ve ispat kuvveti olarak tanımlanmaktadır. İcra tutanaklarının işlevleri kapsamında, tutanakların aleniliğinin anlamına, ilgili kavramına, tutanakların ispatlayıcı etkisine, İİK m. 8'in bir karine olup olmadığına, tutanakların delil niteliğine ve tutanakların aksini ispata değineceğiz.

II. Tutanak Kavramı

Tutanak, meclis, kurul, mahkeme vb. yerlerde söylenen sözlerin olduğu gibi yazıya geçirilmesi, tutulga, zabıt, zabıtname; belgelenmesi gereken bir durumu tespit edenler tarafından imzalanan belge, zabıt varakası anlamlarına gelmektedir¹. İsviçre hukukunda tutanağın karşılığı olarak *Betreibungauskunft* ve *Protokoll* kavramları kullanılmaktadır.

İcra tutanaklarına ilişkin İİK m. 8'in düzenlemesi şu şekildedir: “İcra ve iflas daireleri yaptıkları muamelelerle kendilerine vakı talep ve beyanlar hakkında bir tutanak yaparlar. Sözlü itirazlar ile talep ve beyanların altları ilgililer ve icra müdürü veya yardımcısı veya katibi tarafından imzalanır.

İcra ve iflas dairelerince verilen kararlar gerekçeli olarak tutanaklara yazılır.

İlgililer bu tutanakları görebilir ve bunların örneğini alabilir.

*İcra ve iflas dairelerinin tutanakları, hilafı sabit oluncaya kadar muteberdir.*²

İİK m. 8'de, tutanakların icra dairelerinin yaptıkları işlemlerle ilgili olarak, icra dairelerine gelen talep ve beyanlar hakkında düzenleneceği ifade edilmektedir. İcra ve iflas daireleri, kendi işlemlerine ilişkin olarak –Örn. haciz tutanağı (İİK m. 102)- ve

¹ www.tdk.gov.tr

² İİK m. 8'in İsviçre İcra ve İflas Kanunu'nda karşılığını SchKG Art.8 ve 8/a maddeleri oluşturmaktadır. Sch Art. 8: “*Tutanaklar ve Sicil*
Tutanak tutma, ispat gücü ve tashih etme
İcra ve iflas müdürleri dairelerin faaliyetleriyle ve onlara yapılan talepler ve açıklamalarla ilgili tutanak ve sicil tutarlar.

Tutanaklar ve sicil aksi ispat edilene kadar ispat edicidir.

İcra müdürlüğü hatalı kaydı kendiliğinden ya da ilgilinin talebiyle inceler.”

Art. 8/a: “*İnceleme Hakkı*

1. *Bir menfaatin varlığını ispat eden herkes, tutanakları ve sicili inceleyebilir ve örneğini alabilir.*

2. *Bilgi edinme istemi sözleşme yapma veya sona erdirmeye ile doğrudan bağlantılı ise, böyle bir menfaat ispatlanmış olur.*

3. *Müdürlükler, üçüncü kişilere takiple ilgili bilgi vermezler, eğer*

a. *Takip batılsa veya şikayetten dolayı ya da mahkeme kararıyla sona ermişse,*

b. *Borçlu istirdat davasında başarılı olduysa;*

c. *Alacaklı takibi geri almışsa*

4. *Üçüncü kişilerin inceleme hakkı takibin sona ermesinden beş yıl sonra ortadan kalkar. Adli ve idari makamlar menfaat halinde, beş yıldan sonra da örnek talep edebilir.*

talep ile beyana ilişkin olarak –Örn. sözlü şikayet (İİK m. 18/II)- tutanak düzenlenmektedir. İcra tutanaklarının mutlaka icra takip işlemlerine ilişkin olması gerekmektedir.

İİK m. 8, TMK m. 7, HMK m. 200, HMK m. 201, İİK Yön. m. 22, SchKG Art. 8 ve 8a icra tutanaklarını ele alırken değinecek olduğumuz bazı hükümlerdir. Ayrıca, haciz (m. 102)’de, ihtiyati haciz (m. 262)’de olduğu gibi, kanun koyucu yeri geldikçe tutanaklara ilişkin özel düzenlemeler de yapmıştır³. Bu tutanakların içeriğinde nelerin yazılması gerektiğini, ilgili hükümlerde özel olarak belirtmiştir⁴.

Yeri geldikçe icra tutanakları ile duruşma tutanaklarını karşılaştıracamız. İcra tutanakları İİK m. 8 gereğince, icra dairelerinin yapmış olduğu işlemlerle kendilerine gelen talep ve beyanlar hakkında tutulan tutanaklar; duruşma tutanakları HMK m. 154’e göre, tahkikat ve yargılama işlemlerinin icrasıyla, iki tarafın ve diğer ilgililerin sözlü açıklamalarını hâkimin kaydettirdiği tutanaklardır. Takip devam ederken uyuşmazlığın icra mahkemesinin -itirazın kaldırılması veya şikayet- veya genel mahkemelerin -itirazın iptali davası, istirdat davası veya menfi tespit davası- önüne gelmesi durumunda, bu mahkemelerde düzenlenen tutanaklar icra tutanağı olarak mı yoksa duruşma tutanağı olarak mı nitelendirilecektir? İİK m. 8/1, icra ve iflas dairelerinin düzenleyeceği tutanakları dava sürecinde tutulan duruşma tutanaklarından ayrı ele almıştır. Bu bakımdan, her ne kadar takip hukukuna özgü yollar olsa da, şikayet ve itirazın kaldırılması yolunda icra mahkemesinin düzenlemiş olduğu tutanaklar, İİK m. 8 anlamında ele alınmamalıdır. Aynı sonuç, itirazın iptali davasında, menfi tespit davasında ve istidat davasında da pekala geçerlidir.

İİK m. 8, iflas dairelerinin düzenlediği tutanaklar için de uygulanmaktadır. Nitekim madde, iflas dairelerini kapsayıcı şekilde düzenlenmiştir. İflas idaresinin görev ve sorumluluğuna ilişkin 227. maddede, 8. maddenin birinci ve ikinci fıkralarına atıf yapılmıştır. 6352 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle getirilen ikinci fıkrayla, 8. madde dört fıkralı hale gelmiştir. 6352 sayılı Kanundan önce maddenin üçüncü fıkrasına, 6352 sayılı Kanundan sonra da üçüncü ve dördüncü fıkrasına atıf yapılmadığından iflas idaresinin düzenlediği tutanaklara, icra tutanaklarının sahip olduğu ispat edici etki tanınmamış olduğu düşünülebilir⁵. Konkordato komiserinin düzenlediği tutanaklara, İİK m. 287’de m. 8’e yapılan atıfla icra tutanaklarının işlevleri tanınmıştır. Konkordato komiserinin düzenlediği tutanağa icra tutanaklarının işlevlerini tanıyıp, iflas idaresine bu işlevleri tanımamak çelişki olacağından İİK m. 8/3’ün iflas ida-

³ Baki Kuru, Ramazan Aslan, Ejder Yılmaz, **İcra ve İflas Hukuku**, 27. bs., Ankara, Yetkin Yayınları, 2013, s. 57; Mustafa Oskay, Coşkun Koçak, Adnan Deynekli, Ayhan Doğan, **İİK Şerhi**, C. I, Ankara, Turhan Kitabevi, 2007, s. 68; Umar, a.g.e., s. 480.

⁴ Hakan Pekcanitez, Oğuz Atalay, Muhammet Özkes, **İcra ve İflas Hukuku**, 11. bs., Ankara, Yetkin Yayınları, 2014, s. 86.

⁵ Talih Uyar, “İcra Tutanakları (İİK mad. 8)”, **Legal Hukuk Dergisi**, C. 12, S. 134, Y. 2014, s. 85.

resinin düzenlediği tutanaklar için de uygulanması gerektiği Kuru tarafından ifade edilmektedir⁶. Yılmaz'a göre 227. madde, iflas idaresinin resmi bir organ olarak kabul edilmeyişinden dolayı, iflas idaresinin düzenlediği tutanaklara İİK m. 8'deki ispat gücünü vermemiştir⁷. 6352 sayılı Kanundan önceki bu kabulün şimdi de uygulanabileceği kanaatindeyiz. Dolayısıyla iflas idarelerinin düzenledikleri tutanaklar için eklenen yeni fıkra ile diğer fıkraların uygulanması mümkündür.

III. İcra Tutanaklarının Düzenlenmesi

A. İcra Tutanaklarının Dosyalanması

İcra işlerinde birinci derece görevli olan icra müdürlerinin yetkilerine sınırlamalar koymak için kanun koyucu, icra müdürlerine olumlu veya olumsuz bazı yükümlülükler yüklemiştir. Dosya ve tutanak düzenlenmesi, icra müdürlerinin olumlu yükümlülüklerindedir⁸.

Her icra işi için bir dosya açılır. Her dosyanın üzerine esas veya talimat defterindeki sıra numarası, alacaklının, borçlunun, müflisin ad ve soyadı yazılır. Bir işe ait tutanaklar ve tüm evrak bu dosyaya konulur. İcra iflas dairelerinde dosya usulünün uygulanması zorunludur (İİK Yön. m. 16, İİK Niz. m. 20)⁹. İcra tutanakları el ile ya da yazı makinesi ile yazılabilir¹⁰. Yazıların okunaklı, temiz olması, tutanakta kazıntı ya da silinti yapılmamış olması, yanlış yer çizildikten sonra doğrusunun yazılması gerekmektedir¹¹. Tutanaklara birbirini takip eden sayfa numaraları verilmelidir (İİK Yön. m. 22).

⁶ Baki Kuru, İcra Tutanakları (Zabıtları), (Çevrimiçi) <http://www.ankarabarasu.org.tr/siteler/ankarabarasu/tekmakale/1975-5/1.pdf>, s. 655.

⁷ Ejder Yılmaz, **İflas İdaresi**, Ankara, Sevinç Matbaası, 1976, s. 86. Yılmaz'a göre, iflas idaresinin düzenlediği tutanaklar delil olarak nitelendirilebilir. İstem ve bildirim konusunda düzenlenen tutanakların altı, istem ve bildirimde bulunanlar tarafından imzalandığından onlara karşı bu tutanaklar adi senet olarak kabul edilebilir. İflas idaresinin sorumluluğu açısından düzenlenen tutanaklar, adi senet olarak kabul edilebilir. Bkz. Yılmaz, **İflas**, s. 86.

⁸ Pekcanitez, Atalay, Özkes, **İcra**, s. 84; İlhan E. Postacıoğlu, **İcra Hukuku Esasları**, 4. bs., İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1982, s. 47; Kuru, Aslan, Yılmaz, **a.g.e.**, s. 56; Alfred von Overbeck, **Schuldbetreibung und Konkurs nach schweizerischem Recht**, 2. Auflage, Zürich, Schulthes-s&Co., 1940, s. 16. Verilen kararların gerekçeli olarak tutanağa yazılması, para ve değerli eşyanın tevdi edilmesi, icra dairesine yapılan ödemelerin kabulü olumlu yükümlülükler, bazı işleri görme ve kendi kendileri ile sözleşme yapma yasakları icra müdürlerinin olumsuz yükümlülükleridir. Bkz. Kuru, Aslan, Yılmaz, **a.g.e.**, s. 56; Pekcanitez, Atalay, Özkes, **İcra**, s. 86 vd.

⁹ Dosya içindeki evrakın sıra numarası altında işlem sırasına göre işlenmesi gereken özel yerine işlenerek dizi listesi yapılmasına uygulamada dizi pusulası denmektedir. Bkz. Nizam İpekcı, **İcra ve İflas Kanunu Tatbikatı (Şerh)**, 7. bs., İstanbul, Arıkan, 2007, s. 13.

¹⁰ Baki Kuru, **İcra ve İflas Hukuku El Kitabı**, 2. bs., Ankara, Adalet Yayınevi, 2013, s. 85; Kuru, **a.g.m.**, s. 643; Oskay, Koçak, Deynekli, Doğan, **a.g.e.**, s. 68.

¹¹ Kuru, **El Kitabı**, s. 85; Kuru, **a.g.m.**, s. 643; Oskay, Koçak, Deynekli, Doğan, **a.g.e.**, s. 68; Kuru, Aslan, Yılmaz, **a.g.e.**, s. 56.

İcra ve iflas dairelerinde tutanak düzenlenme zorunluluğu, her önemli resmi işlemden özellikle hakkın korunması için yapılan işlemlerde geçerli olan belgeleme prensibi'nin (*Beurkundungsprinzip*) sonucudur¹². İcra müdürü tutanak düzenlemediğinde, somut olaya göre hakkın yerine getirilmediği ya da sürüncemede bırakıldığı gerekçesiyle şikayet yoluna gidilebilir. Ayrıca, tutanak düzenlenmemesi sonucunda hak sahibinin zarar görmesi halinde, İİK m. 5'e göre icra müdürünün sorumluluğuna gidilmesi de söz konusu olabilir.

B. İcra Tutanaklarının İmzalanması

İİK m. 8/1, c. 2'de tutanakların ilgililer, icra müdürü veya yardımcısı veya katibi tarafından imzalanması gerektiği ifade edilmektedir. İİK Yön.m. 22/2'de ise yazı ile veya sözlü olarak yapılan talepler, itirazlar ve her türlü bildirim derhal tutanağa geçirileceği ve altı tarih belirtilerek, ilgilisi ve icra müdürü veya yardımcısı veya kâtabi tarafından imzalanacağı ifade edilmektedir. Her iki düzenleme ele alındığında icra tutanaklarının ilgililer, icra müdürü veya icra müdür yardımcısı veya icra katibi tarafından imzalanması gerektiğini görmekteyiz.

Kanun maddesinde, yazılı taleplerin ilgililerden başka icra müdürü, yardımcısı veya katibi tarafından imzalanması gerektiği yer almazken, yönetmelikte bu yönde düzenleme bulunmaktadır. Yönetmelikteki düzenleme uygulandığında, dilekçe ile yapılan talep, itiraz veya beyanların tutanağa geçirilmesi ve ilgililerin icra dairesine giderek bu tutanakları imzalaması gerekmektedir. Uygulama açısından sıkıntı doğuran bu durum, Adalet Bakanlığı'nın yazısı ile iş sahibi veya avukatı tarafından belge imzalanmış olacağından, bu belgenin tutanağa geçirilmesinin ardından tutanağın icra müdürü, yardımcısı veya katibi tarafından imzalanması yeterli görülmüş ve iş sahibi ya da avukatının icra dairesine gelerek tutanağı imzalama zorunluluğu kaldırılmıştır¹³.

UYAP'ın kullanımıyla, güvenli elektronik imza ile tutanakların imzalanması mümkün hale gelmiştir. İcra ve İflas Kanunu Yönetmeliği'nin 16. maddesinin 7. fıkrasına göre: "*Tutanağın, belge ve kararlar elektronik ortamda düzenlenir ve gerekli olanlar ilgilileri tarafından güvenli elektronik imza ile imzalanır. Elektronik ortamda düzenlenen ve güvenli elektronik imza ile imzalanan evrak UYAP kapsamındaki birimlere elektronik ortamda gönderilir. Ayrıca fiziki olarak gönderilmez.*" UYAP'ta düzenlenen tutanakların güvenli elektronik imza ile imzalanması halinde, bu tutanaklar İİK m. 8'in sağladığı işlemlere sahip olacaktır. Haciz tutanağı gibi fiziki ortamda düzenlenme zorunluluğu olan tutanaklar da UYAP'a aktarılır. İİK.Yön.m. 16/8'e göre: "*Teknik nedenlerle fiziki olarak düzenlenen belge veya kararlar, engelin ortadan kalkmasından sonra derhal elektronik ortama aktarılır, yetkili kişilerce güvenli elektronik imza ile imzalanarak UYAP'a kaydedilir ve gerektiğinde UYAP vasıtasıyla ilgili birimlere iletilir.*"

¹² Von Overbeck, **a.g.e.**, s. 16.

¹³ Kuru, **a.g.m.**, s. 645.

Tutanak UYAP'a aktarıldığında, tutanak metninin icra müdürü tarafından elektronik imza ile imzalanması gerekmektedir. Tutanağı fiziki olarak imzalayan diğer kişilerin –alacaklının, borçlunun- elektronik imza ile UYAP'ta tutanağı tekrar imzalama zorunluluğu söz konusu değildir.

İcra müdürünün engelinin bulunması halinde kanunen ona verilmiş görevleri kendisi ifa edemeyecek durumda ise yardımcısı yapabilir. İcra müdürünün icra dairesinde bulunmadığı durumlarda icra dairesinin yönetimi icra müdür yardımcısına geçer. Katiplerin icra müdürünün görevlerini yerine getirebilmeleri görevlendirilmelerine bağlıdır. Kanunun açıkça imkan tanıdığı hallerde icra müdürü görevini katibe yaptırabilir¹⁴. İİK Niz. m. 4/1 gereği icra müdürünün görevine giren işleri, icra müdürünün yokluğunda ve icra mahkemesi tarafından yetkilendirildiği takdirde de icra katibi yerine getirebilir. Dolayısıyla icra katipleri söz konusu hallerde, yetkileri dahilinde tutanak düzenleyebileceklerinden onların tutanak düzenleme ve imzalama yetkileri kısıtlıdır¹⁵. İİK m. 1/7'de icra müdürü, müdür yardımcısı veya icra katibinin yokluğu halinde, görev ve yetkileri adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonu tarafından görevlendirilecek yazı işleri müdürü veya zabıt katibi tarafından yapılacağı ifade edilmektedir. Bu durumda yazı işleri veya zabıt katibinin düzenlediği tutanaklar da, İİK m. 8 kapsamında ele alınmalıdır.

İcra müdürünün (yardımcısının veya katibinin) ve gerektiğinde ilgililerin imzası olmadan düzenlenen tutanaklar geçerli değildir¹⁶. Talepte bulunan, itiraz eden alacaklıysa alacaklının, borçluysa borçlunun ya da üçüncü kişiye üçüncü kişinin imzası gerekmektedir¹⁷. Yoksa alacaklının talepte bulunduğu tutanağı borçlunun imzalaması gerekmemektedir. İmza eksikliği, tutanağın İİK m. 8 anlamında geçerli olmasını engellerken yapılan işlemin geçerliliğini kural olarak etkilemez¹⁸. Ancak, bu durum memurun sorumluluğunu gerektirebilir¹⁹.

¹⁴ Saim Üstündağ, **İcra Hukukunun Esasları**, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2004, s. 23.

¹⁵ Uyar, **a.g.m.**, s. 74.

¹⁶ Kuru, **El Kitabı**, s. 85; Kuru, Aslan, Yılmaz, **a.g.e.**, s. 57; Kuru, **a.g.m.**, s. 647; Timuçin Muşul, **İcra İflas Hukuku**, C. I-II, Ankara, Adalet Yayınevi, 2013, s. 77; Necmeddin Berkin, **İcra Hukuku Dersleri**, 2. bs., İstanbul, Hamle Matbaası, 1969, s. 30-31; Postacıoğlu, **İcra**, s. 47; İlhan E. Postacıoğlu, Sümer Altay, **İcra Hukuku Esasları**, 5. bs., İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2010, s. 48; Oskay, Koçak, Deynekli, Doğan, **a.g.e.**, s. 68; Uyar, **a.g.m.**, s. 74; Nazif Kaçak, **İcra ve İflas Kanunu Şerhi**, C. I, 3. bs., Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2006, s. 92; Pekcanitez, Atalay, Özkes, **İcra**, s. 86.

¹⁷ Uyar, **a.g.m.**, s. 75.

¹⁸ "İcra ve İflas Kanunu ve yönetmeliği birlikte değerlendirildiğinde, aksi sabit oluncaya kadar geçerli olan ve aksinin aynı mahiyette bir delille ispatlanması gereken tutanağın, icra müdürü ya da memurunca tutulan, onaylanan ya da altı imzalanarak havale edilen tutanaklar olduğu, bunun dışındaki tutanaklarda yer alan beyanları bu anlamda bir **resmîyet kazanamayacağı** açıktır." HGK, 21.10.2009, E. 2009/12-366, K. 2009/440 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

¹⁹ Berkin, **a.g.e.**, s. 30-31.

Yargıtay, imza eksikliğinin işlemin geçerliliğini etkilediği yönündeki bir kararında, İİK m. 8'i ve İİK Yön.m. 49'u nazara alarak, icra müdürü veya yardımcısı ya da katibi ile birlikte tellalın da hazır bulunarak, ihale tutanağını imzalamalarının zorunlu olduğuna, ihaleye ilişkin tutanakta icra müdürünün imza ve mühürünün bulunmaması durumunda tutanağın geçersiz olacağına ve ihalenin feshine karar verilmesi gerektiğine hükmetmiştir²⁰.

İmza eksikliğinin işlemin ispat imkanını tamamen ortadan kaldırması açısından, haciz tutanağında icra müdürünün ya da icra müdür yardımcısının imzasının eksikliğine değinebiliriz. İcra müdürünün ya da yardımcısının haciz tutanağında imzasının olmaması, haczin yapıldığını ispat edebilen tek belge olan haciz tutanağının²¹ hükümsüz olmasına sebep olacak ve haciz işleminin yapıldığının ispatının imkanı kalmayacaktır.

İcra tutanağı düzenlerken imza atamayanların durumunun ne olacağına ilişkin, İcra ve İflas Kanunu'nda ve İcra ve İflas Kanunu Yönetmeliği'nde bir düzenleme bulunmamaktadır. Konuya dair HMK m. 155'in uygulanabilmesi gerekir. Tutanağa imza atamayacak durumda olan kimsenin parmak izin alınır, izin hangi parmağa ait olduğu belirtilir. Elinde parmak bulunmayanların imza yerine mühür ya da özel bir işaret kullanabilecekleri, madde metninde düzenlenmiştir. Doktrinde de ilgili imza atmayı bilmiyorsa icra tutanağına mühür veya parmak basacağı ve bu mühür veya parmak izinin icra müdürü tarafından onaylanması gerektiği kabul edilmektedir²². İmza atamayanların mühür, bir alet veya parmak izi kullanarak yapacakları hukuki işlem içeren belgelerin senet niteliğinde olabilmesi, HMK m. 206'ya göre noterler tarafından düzenleme şeklinde oluşturulmasına bağlıdır. Hukuki işlem içeren icra tutanaklarını ilgilinin imzalaması durumunda senet niteliği kazanacağını aşağıda belirteceğiz²³. İmza atamayanların aleyhine kullanılacak senedin noterlikçe düzenleme şeklinde yapılmasının gerekliliği karşısında, icra müdürü tarafından düzenlenen tutanağın –geçerli olmakla beraber- imza atamayan aleyhine senet niteliğini Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun açık hükmü gereği kanaatimizce kazanamaması gerekmektedir

C. Kararların Tutanaklara Gerekçeli Yazılması

02.07.2012 tarihinde yayımlanan 6352 sayılı Kanun'un 2. maddesiyle İİK m. 8'in 1. fıkrasından sonra gelmek üzere "*İcra ve iflas dairelerince verilen kararlar gerek-*

²⁰ 12. HD., 22.9.2011, E. 2011/1095, K. 2011/17148 (MİHBİR, 2012/8, S. 22, s. 316-317).

²¹ Bkz. İcra Tutanaklarının İspatlayıcı Etkisi.

²² Kuru, **a.g.m.**, s. 644.

²³ Bkz. İcra Tutanaklarının İspatlayıcı Etkisi.

çeli olarak tutanaklara yazılır” ifadesi eklenmiştir. Eklenen fıkrayla icra ve iflas dairelerinin gerekçe belirtmeden kaşe kullanarak karar vermesi önlenmeye çalışılmıştır²⁴.

Kararlar gerekçeli olarak tutanağa yazılmadığında kanuna aykırılık şikayet sebebiyle işlemin öğrenilmesinden itibaren yedi gün içinde şikayet yoluna başvurulabilmelidir. İcra Mahkemesi, gerekçeli olmayan kararın gerekçeli olarak yazılmasını icra dairesine emretmeli, kendisi gerekçe yazmamalıdır. Çünkü, kararı veren memur, verdiği kararın gerekçesini bilmekte ve o gerekçeye göre işlem yapmaktadır. İcra ve iflas dairelerinin vermiş olduğu karar doğru iken gerekçe yanlış veya karar yanlış iken gerekçe doğru olabilir. Böyle bir durumda, kanaatimizce, şikayet konusu olarak verilen karar ele alınmalı, gerekçenin doğru veya yanlışlığı kararın doğruluğunu veya yanlışlığını etkilemiyorsa şikayet konusu yapılmamalıdır. Bununla birlikte, gerekçe yanlışsa karar da genel olarak yanlış olacaktır.

İcra ve iflas dairelerince verilen kararların gerekçeli olarak tutanağa yazılma zorunluluğu, uyulduğu takdirde, icra iflas dairelerinin işlemlerinin daha kolay denetimini sağladığı gibi, memurun da daha dikkatli karar vermesini sağlayacaktır. Tarafların taleplerinin neden kabul veya reddedildiğini, icra mahkemesinin kolay bir şekilde anlaması mümkün olabilecektir²⁵. İcra organlarının kararlarının gerekçeli olması, hukuki dinlenilme hakkının tesisinde de önemli bir yere sahip olacaktır²⁶. Talebin reddine şeklinde klişeleşmiş icra dairesi kararlarının önüne geçilerek, hak sahiplerinin mağduriyetinin giderilip icra mahkemesindeki şikayet dosyalarının azaltılmasını sağlayabilecektir²⁷.

İcra iflas dairelerinin yapmış olduğu işlemlerin tutanağa yazılma zorunluluğunun iş yükü fazla olan dairelerin iş yükünü daha da artıracak nitelikte olduğu da savunulmaktadır²⁸. Ağır iş yükü altında çalışan icra dairelerinde müdürlerin kaşe ve

²⁴ Uyar, **a.g.m.**, s. 86. Madde gerekçesi şu şekildedir: “Maddeyle, kararların gerekçeli olarak icra tutanaklarına yazılması kabul edilmektedir. Uygulamada talepler hakkında gerekçe yazılmadan karar verilmekte, genellikle bu işlem kaşe kullanılarak yerine getirilmektedir. Bu değişikliklerle, standart ifadeli kaşe kullanılmasının önüne geçilerek kararlarda yaşanabilecek keyfiliğin önlenmesi ve böylece etkin bir denetim sağlanması amaçlanmaktadır. Taraflar, gerekçesi olmayan kararları anlamada, değerlendirmede zorlanmakta, bu nedenle şikayete veya itiraza konu etmektedirler. Bu şekilde kararlara gerekçe yazılması tarafları ikna etmede daha etkili olacak, aynı zamanda işlemin şikâyete konu edilmesi hâlinde etkin ve bızlı bir denetim sağlanması imkanı doğacaktır.”

²⁵ Pekcanitez, Atalay, Özkes, **İcra**, s. 87; Muhammet Özkes, **Medeni Usul Hukukunda Hukuki Dinlenilme Hakkı**, Ankara, Yetkin Yayınevi, 2003, s. 243.

²⁶ Özkes, **a.g.e.**, s. 240-241.

²⁷ Seyithan Deliduman, “3. Yargı Paketinin İcra ve İflas Hukuku’na İlişkin Düzenlemeleri” **İBD**, C. 86, S. 5, 2012, s. 18.

²⁸ Mustafa Özbek, İcra ve İflas Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Taslağıyla Getirilme İstenen Değişikliklerin Değerlendirilmesi”, AÜHFD, 2008, s. 463-524. İbrahim Kayhan, “İcra İşlemlerinde Gerekçeli Karar Ne Kadar Gerekli?”, (Çevrimiçi: www.konyabarasu.org.tr, s. 37).

imzaya dahi zor zaman bulurken, kararların gerekçelerini araştırıp tutanaklara geçirmelerinin bir hayal olduğu ileri sürülmektedir²⁹. Gerekçeli karar verme zorunluluğunun icra iflas dairelerince verilecek red kararları için uygulamanın daha isabetli olacağı düşünülmektedir³⁰.

İİK m. 8/2'ye uygun şekilde kararlar gerekçeli yazıldığında, icra mahkemesi hâkiminin gerekçenin anlaşılabilmesi ya da gerek gördüğü diğer bir halin varlığı durumunda, icra müdürünü duruşmaya davet edebileceği ifade edilmektedir³¹. İcra müdürü, müdür yardımcısı veya katipten hangisi kararı yazmışsa icra mahkemesi hâkiminin onu duruşmaya davet etmesi uygun olacaktır.

IV. İcra Tutanaklarının İşlevleri

İcra tutanakları, icra işlemlerine yönelik resmi bilgi içerdiğinden icra dairelerinin işlemlerinin denetlenmesini sağlayabilmektedir³². İcra işlemleri, icra mahkemelerinin önüne geldiğinde, tutanaklar incelenerek yapılan işlemler denetlenmektedir. İcra tutanaklarının işlevleri, aleniyeti sağlamak ve ispat edici etkide bulunmaktadır³³. Şimdi icra tutanaklarının aleni olması ve ispat edici nitelikte olmasının üzerinde duralım.

A. İcra Tutanaklarının Aleniyeti

1. İcra Tutanaklarının Aleniyetinin Anlamı

HMK m. 28'de, "*Duruşma ve kararların bildirilmesi alenidir*" hükmüne yer verilmiştir. Duruşma yapılan her mahkemede yargılamanın aleni bir şekilde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Aynı şekilde icra ve iflas hukukuna yönelik dava ve işlerde de duruşmaların aleni bir şekilde yapılması gerekmektedir³⁴. İcra takibinde ise kural olarak alenilik bulunmamaktadır; çünkü cebri icra kişilerin özel hayatına müdahale etmektedir. Bu bakımdan, haciz işlemleri herkesin gözü önünde yapılmaz; gizliliğin benimsenmesi gerekmektedir³⁵.

²⁹ Özbek, **a.g.m.**, s. 473.

³⁰ Kayhan, **a.g.m.**, s. 37.

³¹ Özbek, İİK m. 18/3'te İİK m. 8/2'ye uygun şekilde düzenleme yapılması gerektiğini ifade etmektedir. Çünkü, karar gerekçeli yazıldığında artık icra müdürünü duruşmaya davet etmeye lüzum kalmayacaktır. Bkz. Özbek, **a.g.m.**, s. 474.

³² Carl Jaeger, Hans Ulrich Walder, Thomas M. Kull, Martin Kottmann, **Bundesgesetz über Schuldbeitreibung und Konkurs**, Band I, 4. Auflage, Zürich, Schulthess Polygraphischer Verlag, 1911, s. 28; Kuru, **El Kitabı**, s. 86; Postacıoğlu, Altay, **a.g.e.**, s. 48; Üstündağ, **a.g.e.**, s. 34; Özmumcu, **a.g.m.**, s. 502.

³³ Kuru, **a.g.m.**, s. 643; Oskay, Koçak, Deynekli, Doğan, **a.g.e.**, s. 67; Kuru, Aslan, Yılmaz, **a.g.e.**, s. 57; İpek, **a.g.e.**, s. 14; Uyar, **a.g.e.**, s. 111.

³⁴ Muhammet Özkes, **İcra Hukukunda Temel Haklar ve İlkeler**, Ankara, Adalet Yayınevi, 2009, s. 86; Kurt Konca, **a.g.e.**, s. 232.

³⁵ Pekcanitez, Atalay, Özkes, **İcra**, s. 85; Özkes, **Haklar**, s. 85; Kurt Konca, **a.g.e.**, s. 229.

İcra İflas Kanunu'nda belirtilen hallerde ve kapsamda aleniyet sağlanmalıdır³⁶. İİK m. 8'de icra hukukunda aleniyete örnek bir düzenleme yer almaktadır³⁷. İİK m. 8/3, ilgililerin icra tutanaklarını görebileceğini ve tutanakların örneğini alabileceğini ifade etmektedir. İcra tutanaklarının aleniyetinden maksat da maddenin bu düzenlemesidir³⁸. İlgililer, icra tutanaklarını tutanakların içinde bulunduğu icra dosyası ile birlikte inceleyebilir³⁹. Avukatlık Kanunu m. 46'da avukat veya stajyerin vekaletname olmasızın takip dosyasını inceleyebileceği, ancak vekaletname olmadan dosyadan belge örneği veya fotokopi alamayacağı ifade edilmiştir. İcra dosyasını, bir avukatın veya stajyerin görebilmesi için incelemeyi kimin adına yaptığını ve o kimsenin hukuken korunmaya değer menfaatinin olup olmadığını ispat etmesi gerekmez⁴⁰. Taraflar menfaatleri kapsamında tutanakların örneklerini alabilirken, avukatlarının tutanakların örneklerini almak için vekaletnamelerini göstermeleri gerekmektedir.

İsviçre hukukunda sicilin ve tutanağın aleniyetine ilişkin düzenleme, SchKG Art. 8a/1'de yapılmıştır. Bu düzenlemeye göre menfaati olanlar tutanakları ve sicilleri görebilir, bunların örneklerini alabilirler. İcra İflas Kanunu'ndan farklı olarak İsviçre İcra ve İflas Kanunu'nda m. 8 ve 8/a'nın başlığı, tutanaklar ve sicil (*Protokolle und Register*) olduğundan söz konusu madde kapsamındaki aleniyet, sicil aleniyetini de kapsamaktadır.

Tutanakların ve sicilin aleniyeti, kişinin mali gücü hakkında bilgi vermekte, iyi niyetli tedarikçiyi kötü borçludan korumakta ve alacaklıyı kar getirmeyecek alacak takiplerinden ve alacak kayıplarından muhafaza etmektedir⁴¹.

Haciz tutanağının bir örneği haciz sırasında bulunmayan alacaklı veya borçluyla tebliği zorunlu olmamakla beraber, alacaklı ve borçlu icra dairesinden tutanağın bir örneğini İİK m. 8 gereğince isteyebilirler⁴². İİK m. 103'e göre, hacizde bulunmayan alacaklı veya borçlu üç gün içinde tutanağı incelemek ve diyeceği varsa söylemek üzere icra dairesine davet olunur (103 davetiyesi). Bu üç günlük süre geçtikten sonra, hacizde bulunmayan alacaklı veya borçlu haciz tutanağını gelip görebilir mi? İİK m.8'e göre aleni olan icra tutanaklarının alacaklı veya borçlu tarafından icra dairesine gelerek incelenmesine bir engel yoktur. İİK m. 103'teki 3 günlük süre, şikayet gibi sürelerin başlaması ve sona ermesi noktasında önemlidir. İcra tutanaklarının aleniliğinin kısıtlanamamalıdır.

İcra tutanakların aleniyeti noktasında kişisel verilerin korunması düşüncesi akla

³⁶ Pekcanitez, Atalay, Özkes, **İcra**, s. 85; Özkes, **Haklar**, s. 86.

³⁷ Özkes, **Haklar**, s. 85.

³⁸ Kuru, **a.g.m.**, s. 643; Kuru, Aslan, Yılmaz, **a.g.e.**, s. 57; Kuru, **El Kitabı**, s. 86; Özmumcu, **a.g.m.**, s. 502.

³⁹ Kuru, **a.g.m.**, s. 649.

⁴⁰ Kuru, **a.g.m.**, s. 651

⁴¹ Georges Vonder Mühlh, "Betriebsregisterauskünfte", **BISchK**, 2007/169, s. 1-2

⁴² Pekcanitez, Atalay, Özkes, **İcra**, s. 199.

gelmektedir⁴³. Üçüncü kişilerin bu bilgileri görebilmesi, borçlunun kişisel verilerinin korunması düşüncesiyle karşı karşıya durmaktadır⁴⁴. Üçüncü kişilerin tutanakları görmedeki menfaati baskınca kişisel verilerin korunması bir yana bırakılarak, tutanakların incelenmesi sağlanmalıdır⁴⁵. İsviçre Federal Mahkemesi'nin vermiş olduğu bir kararda, SchKG Art. 8/2'de bulunan kamu yararından dolayı kişisel verilerin korunması düşüncesi dikkate alınmamalıdır⁴⁶.

2. İlgili Kavramı

İİK m. 8/III'te ifade edilen ilgili kapsamına, takibin tarafları girmektedir. Yalnızca takibin tarafları değil, onların kanuni ve iradi temsilcileri, istihkak iddiasında bulunanlar, hacze iştirak etmek isteyen diğer alacaklılar, ihaleye pey sürmek suretiyle katılanlar, borçlunun kefilisi, rehin alacaklıları gibi üçüncü kişiler de ilgili kapsamına dahildir⁴⁷.

İlgililerin icra tutanaklarını incelemekte hukuken korunmaya değer özel ve güncel bir menfaatinin olması gerekmektedir⁴⁸. İsviçre İcra ve İflas Kanunu'nda yer alan düzenlemede, menfaati olanlar olarak tutanağı ve sicili görebilecek kişiler sınırlandırılmıştır. İsviçre Federal Mahkemesinin yerleşik uygulaması bu menfaatin, özel ve güncel menfaat (*besonderes und gegenwaertiges Interesse*) olması yöndedir⁴⁹. Hukuken korunmaya değer bir menfaat söz konusu olduğunda da, ilgililer ancak menfaatleri oranında tutanakları inceleyebilirler⁵⁰. Tek başına tutanağı merak etmek menfaat ol-

⁴³ Isaak Meier, "Betriebsauskunft-ein ungelöstes Problem des SchKG", **Festschrift 100 Jahre SchKG**, Zürich, 1989, s. 133; Mühll, **a.g.m.**, s. 1; Jaeger, Walder, Kull, Kottmann, **a.g.e.**, s. 29; Kurt Amonn, Fridolin Walther, **Grundriss des Schuldbetreibungs und Konkursrechts**, 8. Auflage, Bern, Staempfli Verlag AG, 2008, s. 26.

⁴⁴ Mühll, **a.g.m.**, s. 1.

⁴⁵ Meier, **a.g.m.**, s. 133.

⁴⁶ BGE 115 III 81, Mühll, **a.g.m.**, s. 1-2.

⁴⁷ İlgili olanlar için bkz. Mustafa Reşit Belgesay, **İcra ve İflas Kanunu Şerhi**, 2. bs., İstanbul, Suçuoğlu Matbaası, 1948, s. 44; Kuru, **a.g.m.**, s. 648-649; Kuru, **El Kitabı**, s. 86; Kuru, Aslan, Yılmaz, **a.g.e.**, s. 57; Muşul, **İcra İflas**, s. 78; Oskay, Koçak, Deynekli, Doğan, **a.g.e.**, s. 68; Uyar, **a.g.m.**, s. 76; Sema Taşpınar Ayvaz, "Türk Hukukunda Bir İcra Sicili Düzenlemesi Örneği 'Aciz Belgesi (Vesikası) Sicili' ", **Haluk Konuralp Anısına Armağan**, C. II, Ankara, Yetkin Yayınları, 2009, s. 613; Pekcanitez, Atalay, Özkes, **İcra**, s. 86; Özmumcu, **a.g.m.**, s. 502; Amonn, Walther, **a.g.e.**, s. 25-26.

⁴⁸ Kuru, **a.g.m.**, s. 650; Kuru, Aslan, Yılmaz, **a.g.e.**, s. 57; Kuru, **El Kitabı**, s. 86; Berkin, **a.g.e.**, s. 31; Belgesay, **a.g.e.**, s. 44; Postacioğlu, **İcra**, s. 48; Uyar, **a.g.m.**, s. 76; Jaeger, Walder, Kull, Kottmann, **a.g.e.**, s. 30; Marcel Greder, Gustave Jornot, **Leitfaden für Schuldbetreibung und Konkurs**, 2. Auflage, Zürich, Verlag Organisator, 1952, 46; Amonn, Walther, **a.g.e.**, s. 25; Greder, Jornot, **a.g.e.**, s. 46; Meier, **a.g.m.**, s. 130; Pekcanitez, Atalay, Özkes, **İcra**, s. 86; Taşpınar Ayvaz, **a.g.m.**, s. 614; Özmumcu, **a.g.m.**, s. 503.

⁴⁹ Mühll, **a.g.m.**, s. 3; Taşpınar Ayvaz, **a.g.m.**, s. 614.

⁵⁰ Kuru, **a.g.m.**, s. 650; Kuru, Aslan, Yılmaz, **a.g.e.**, s. 57; Kuru, **El Kitabı**, s. 86. Kuru'nun konuyla

duğunu göstermez⁵¹. Bu menfaatin mutlaka maddi bir menfaat olması gerekmez⁵². İlmi bir amaçla tutanağın incelenmek istenmesi de hukuken korunmaya değer bir menfaat olarak kabul edilebilir⁵³. Aynı şekilde kefil, asıl borçlu hakkındaki takiplere ilişkin tutanakları inceleyebilmelidir⁵⁴. İflasta müflisin alacaklılarından her birinin tutanakları inceleyebilmesi gerekmektedir⁵⁵. Borçlu ile borç ilişkisine girmek isteyen kişinin, borçlu aleyhine yapılan icra takipleri hakkında bilgi almak adına icra tutanaklarını görebilmesi de mümkün kabul edilebilir⁵⁶. Bunlara karşılık, alacaklının takip talebini geri alması veya istirdat davasını kazanması halinde, üçüncü kişiye bu konuda bilgi verilmemesi, tutanağın gösterilmemesi gerekmektedir⁵⁷.

SchKG Art. 8'de bahsedilen aleniyet hem sicil hem de tutanakla ilgili olarak düzenlenmiş ve aleniyet menfaati bulunanlar için kabul edilmiştir. Art. 8a/2'de sicili ve tutanağı görme ve örnek almada menfaati bulunanlara ilişkin örneklendirme yapılmıştır. Özellikle bir sözleşmenin kurulması ve tasfiyesi söz konusu olduğunda menfaatin bulunduğu kabul edilmektedir. İsviçre hukukunda menfaati olanlar örneklendirmesine; alacaklının borçlusu hakkında yapılan takipleri öğrenme menfaati, yargılamanın tarafları, kredi kuruluşlarının kredi verme menfaati, leasing kuruluşlarının leasing sözleşmesi yapmadan önceki menfaati, borçlunun kefilinin ve müteselsil borçlusunun menfaati hukuken korunmaya değer menfaat olarak kabul edilmektedir⁵⁸.

İcra müdürünün ilgilinin menfaatinin bulunup bulunmadığını belirlemekle takdir yetkisi vardır⁵⁹. Aynı yönde takdir yetkisi, hâkimin izniyle dosyanın incelenebileceğini düzenleyen HMK m. 161/1'de yer almaktadır. İlgili, hukuken korunmaya

---

ilgili verdiği bir örnekte, borçluya karşı elinde borç ödemedi aciz vesikası bulunan alacaklı, icra dairesine aynı borçlu için başka aciz vesikalarının verilip verilmediğini sormuştur. İcra dairesi ise, diğer aciz belgelerin tarihine ve ne miktar için verildiğine ilişkin bilgi vermiştir. Borçlunun diğer aciz vesikası sahiplerinin adını öğrenme isteğini ise alacaklının diğer alacaklıların isimlerini öğrenmekte hukuki menfaati olmadığı gerekçesiyle reddetmiştir. Bkz. Kuru, **a.g.m.**, s. 650.

⁵¹ Greder, Jornot, **a.g.e.**, s. 46; Üstündağ, **a.g.e.**, s. 35; Pekcanitez, Atalay, Özekes, **İcra**, s. 86; Öz-mumcu, **a.g.m.**, s. 503; Amonn, Walther, **a.g.e.**, s. 25.

⁵² Berkin, **a.g.e.**, s. 31; Belgesay, **a.g.e.**, s. 44; Jaeger, Walder, Kull, Kottmann, **a.g.e.**, s. 13; Uyar, **a.g.m.**, s. 76

⁵³ Berkin, **a.g.e.**, s. 31; Belgesay, **a.g.e.**, s. 44; Uyar, **a.g.m.**, s. 76.

⁵⁴ Greder, Jornot, **a.g.e.**, s. 46.

⁵⁵ Jaeger, Walder, Kull, Kottmann, **a.g.e.**, s. 13.

⁵⁶ Berkin, **a.g.e.**, s. 31; Kuru, **a.g.m.**, s. 650; Postacioğlu, **İcra**, s. 48.

⁵⁷ Pekcanitez, Atalay, Özekes, **İcra**, s. 86.

⁵⁸ Mühl, **a.g.m.**, s. 4.

⁵⁹ Kuru, **a.g.m.**, s. 651; Pekcanitez, Atalay, Özekes, **İcra**, s. 86; Oskay, Koçak, Deynekli, Doğan, **a.g.e.**, s. 68; Kaçak, **a.g.e.**, s. 92; Greder, Jornot, **a.g.e.**, s. 46; Uyar, **a.g.m.**, s. 77; Öz-mumcu, **a.g.m.**, s. 503; Volkan Özçelik, **İcra Müdürünün Takdir Yetkisi**, Ankara, Adalet Yayınevi, 2014, s. 258.

değer menfaatinin olduğunu yaklaşık ispat ederek tutanakları inceleyebilir⁶⁰. Duruşma tutanaklarının incelenebilmesi için gerekli ilginin ispat edilmesini düzenleyen 161. maddenin gerekçesinde, bu ispatın ölçüsünün yaklaşık ispat olduğu belirtilmektedir. SchKG Art. 8'in önceki halinde yer alan menfaatin ispatlanması ifadesi, Federal Mahkemenin yaklaşık ispat ölçüsünü benimseyen yerleşik kararlarının etkisiyle 1994'te değiştirilmiş ve yaklaşık ispat ölçüsü kanun koyucu tarafından kabul edilmiştir⁶¹. İcra müdürünün tutanakları inceleme talebine dair vereceği karara karşı şikayet yoluna başvurulabilmesi mümkündür⁶².

Tutanakların ve sicilin aleniyetinin kısıtlanmasına ilişkin kanun maddeleri, farklılık göstermektedir. Bu kısıtlamada, karşımıza ilgili ve menfaati bulunan kavramları çıkmaktadır. İİK m. 8/3'te aleniyet ilgililer için kabul edilmiştir. İİK m. 143/1 ve İİK Yön. m. 94/2'de, aciz vesikası sicilinin aleniyetine ilişkin düzenleme yer almaktadır. İİK Yön. m. 94/2'de, "*Borç ödemedен aciz vesikası sicili alenidir. Menfaati bulunan herkes, gerçek ve tüzel bir kişinin sicilde bir kaydı bulunup bulunmadığı ve varsa kapsamı hakkında sözlü veya yazılı bilgi verilmesini sicili tutan icra dairesinden isteyebilir.*" Bu maddede, menfaati bulunan herkesin aciz vesikası siciline dair bilgi sahibi olacağı ifade edilerek, sicilin aleniliğine ilişkin sınırlama getirilmiştir. İİK m. 8'de yer alan ilgili kavramından farklı şekilde, menfaati bulunan olarak aciz vesikasının aleniyeti sınırlandırılmıştır⁶³. TMK m. 1020'de tapu sicilinin aleniliğine ilişkin, "*Tapu sicili herkese açıktır. İlgisini inanılır kılan herkes, tapu kütüğündeki ilgili sayfanın ve belgelerin tapu memuru önünde kendisine gösterilmesini veya bunların örneklerinin verilmesini isteyebilir*" hükmüne yer verilmiş, ilgili olanların tapu sicilini inceleyebileceği belirtilmiştir. TTK m. 35/2'de, "*Herkes ticaret sicilinin içeriğini ve müdürlükte saklanan tüm senet ve belgeleri inceleyebileceği gibi giderini ödeyerek bunların onaylı suretlerini de alabilir*" düzenlemesiyle, ticaret sicilini herkesin inceleyebileceği belirtilerek, aleniyeti kısıtlayıcı bir düzenleme getirilmemiştir.

Duruşma tutanaklarının aleniyetine ilişkin düzenleme HMK m. 161'de yer almaktadır. Maddeye göre: "*Zabıt kâtibinin gözetimi altında taraflar veya fer'i müdahil, dava dosyasını inceleyebilir. Dava ile ilgili olanlar da bunu ispatlamak kaydı ve hâkimin izniyle dosyayı inceleyebilir. Gizli olarak saklanmasına karar verilen belge ve tutanakların incelenebilmesi hâkimin açık iznine bağlıdır.*" HMK m. 161, tarafların ve fer'i

⁶⁰ Kuru, **a.g.m.**, s. 651; Pekcanitez, Atalay, Özkes, **İcra**, s. 86; Belgesay, **a.g.e.**, s. 44; Postacıoğlu, **İcra**, s. 48; Amonn, Walther, **a.g.e.**, s. 25; Oskay, Koçak, Deynekli, Doğan, **a.g.e.**, s. 68; Uyar, **a.g.m.**, s. 76; Jaeger, Walder, Kull, Kottmann **a.g.e.**, s. 28; von Overbeck, **a.g.e.**, s. 16; Mühlh, **a.g.m.**, s. 5; Özmumcu, **a.g.m.**, s. 504.

⁶¹ Mühlh, **a.g.m.**, s. 5; Taşpınar Ayvaz, **a.g.m.**, s. 612.

⁶² Belgesay, **a.g.e.**, s. 44; Berkin, **a.g.e.**, s. 31; Kuru, **a.g.m.**, s. 651; Oskay, Koçak, Deynekli, Doğan, **a.g.e.**, s. 68; Kaçak, **a.g.e.**, s. 92; Uyar, **a.g.m.**, s. 77; Jaeger, Walder, Kull, Kottmann, **a.g.e.**, s. 13; Greder, Jornot, **a.g.e.**, s. 46; Özmumcu, **a.g.m.**, s. 504; Amonn, Walther, **a.g.e.**, s. 27.

⁶³ Taşpınar Ayvaz, **a.g.m.**, s. 612.

müdahilin dava dosyasını zabıt katibinin gözetimi altında inceleyebileceğini kabul etmektedir. Tarafların ve fer'i müdahilin tutanak örneği alabileceği ise 158. madde düzenlemiştir. Kanun tarafların ve fer'i müdahilin dava dosyasını incelemekteki ilgisini peşinen kabul etmiş, bu kişilerden başka ilgisi olduğunu iddia edenlerin de bu ilgilerini ispat ederek duruşma tutanaklarını inceleyebilmelerine imkan tanımıştır. Görüldüğü üzere, duruşma tutanaklarının aleniyeti de, icra tutanaklarındaki gibi ilgililer için kabul edilmiştir.

Sicilin, belgelerin aleniyetinin sınırlandırılması noktasında, ilgili olmak veya menfaati bulunmak farklı nitelendirmeler midir? SchKG Art. 8'da, *interesse* kelimesi yer almakta olup bu kelimenin Türkçe karşılığı olarak *alaka*, *ilgi*, *menfaat* kelimeleri kullanılmaktadır⁶⁴. İlgili anlamında ise *beteiligt* kelimesi İsviçre İcra ve İflas Kanunu'nda kullanılmaktadır (Örn. SchKG Art 22, 104 147). SchKG Art. 8'da menfaati bulunan herkesten bahsedilmekteyken İİK m. 8'de ilgiliden bahsedilmesi, Türk hukukunda tutanakların aleniyetinin İsviçre hukukundakinden farklı anlaşılmasına sebep olmamaktadır ve aleniyetin uygulanması benzer şekilde gerçekleşmekte olup ilgili veya menfaati bulunan olarak üçüncü kişiler ayrılmamaktadır⁶⁵. İsviçre hukukundaki kullanımla İİK m. 8'deki kullanımın farklılığı çeviriden kaynaklanmaktadır ve kanun koyucunun HMK m. 161'de, TMK m. 1020'de ilgili ifadesindeki maksadıyla İİK m. 94/2'de menfaati bulunan ifadesindeki maksadı arasında esasen bir farklılık bulunmamaktadır. Aleniyetin farklı kavramlarla ifade edilmiş olması, aleniyetten anlamamız gerekenin farklı olduğunu göstermez; zira ilgili olmak ve menfaati bulunmak birbiriyle ilişkilidir ve aleniyeti belirleme noktasında aynı işlevi yerine getirmektedir⁶⁶.

B. İcra Tutanaklarının İspatlayıcı Etkisi

1. Tutanak Düzenlemenin Kurucu Niteliği

Tutanak, icra iflas dairelerinin işlemlerinin veya tarafların talep ve beyanlarının geçerli olması için düzenlenen, kurucu nitelikte bir belge olmayıp; yapılan işlemin, talebin, beyanın ispat edilebilmesine yarayan bir belge olarak nitelendirilmektedir⁶⁷. İİK m. 8/3 c. 2'de tutanakların aksinin ispat edilene kadar geçerli olduğu ifadesi ve İcra ve İflas Kanunu'nda geçerli tutanak düzenlemenin işlemin geçerliliğini sağlayacağı yönünde düzenleme olmaması dikkate alındığında, bir işlemle ilgili tutanak

⁶⁴ Karl Steuerwald, *Almanca Türkçe Sözlük*, İstanbul, NovaPrint Basımevi, 1998, s. 311.

⁶⁵ Taşpınar Ayvaz, *a.g.m.*, s. 613.

⁶⁶ Taşpınar Ayvaz, *a.g.m.*, s. 612-613.

⁶⁷ Postacıoğlu, *İcra*, s. 47; Üstündağ, *a.g.e.*, s. 35; Bilge Umar, *İcra ve İflas Hukukunun Tarihi Gelişmesi ve Genel Teori*, İzmir, İstiklal Matbaası, 1973, s. 183; Postacıoğlu, Altay, *a.g.e.*, s. 48; Abdurrahim Karşlı, *İcra ve İflas Hukuku*, 3. bs., İstanbul, Alternatif Yayıncılık, 2014, s. 63; Pekcanitez, Atalay, Özkes, *İcra*, s. 87; Uyar, *a.g.m.*, s. 78.

düzenlenmediğinde ya da düzenlenen tutanak geçerli olmadığında bu işlemin geçerli olmayacağı sonucuna kural olarak varmamak gerekmektedir⁶⁸. Ancak, bu kabul her zaman geçerli değildir. Tutanak bir ispat vasıtası olmakla beraber, tutanak düzenlenmenin işlemin kurucu unsuru olduğu haller de bulunabilmektedir⁶⁹.

Tutanağın ispat aracı olduğu durumlarda, tutanak icra iflas dairelerinin işlemlerinin tek ispat aracı değildir; tutanakla ispatı yapılamayan işlemlerin başka delillerle ispatı mümkün olabilmektedir⁷⁰. Ancak bazı hallerde icra tutanağı münhasır delildir. Haciz tutanağı, haczin yapıldığını ispata yarayan tek ispat aracıdır; haciz tutanağında haczedilmiş olarak gösterilmeyen şeyler gerçekte haczedilmiş olsalar dahi haczedilmiş oldukları başka delillerle ispat edilemez⁷¹. Ancak bu durum, haciz tutanağının aksinin ispat edilemeyeceği anlamına gelmez. Aynı yönde duruşma tutanaklarının ispat gücüne sahip olduğunu söyleyebiliriz. Duruşma tutanaklarının ispat gücüne ilişkin HMK m. 156'da, *ön inceleme, tahkikat ve yargılama işlemleri ancak tutanakla ispat olunabilir* ifadesiyle, duruşma tutanaklarının tek ispat vasıtası olduğu düzenlenmiştir. Duruşma tutanakları, duruşmalarda ve keşifte yapılan işlemlerin ispatı noktasında münhasır delil niteliğindedir⁷². Örnek olarak, duruşmada bulunması gereken bir kişinin mevcudiyeti tutanağa geçirilmemişse bu kişinin duruşmada olduğu ispat edilemez⁷³.

İcra tutanaklarının kurucu nitelikte olmalarına örnek olarak icra kefaletlerini verebiliriz. Üçüncü kişilerin icra dairesi önünde takip borçlusunun borcuna kısmen veya tamamen kefil olması mümkündür. İcra kefaletinin geçerli olabilmesi için, TBK m. 583 ve 584'teki şartlara uygun olarak kefil olunması gerekmektedir. Kefilin beyanının icra tutanağına geçirilmesi, kefil olunan miktarın, kefalet tarihinin tutanağa kefil tarafından kendi el yazısıyla yazılması, kefilin eşinin yazılı rızasının alınması ve tutanağın altının kefil tarafından imzalanması gerekmektedir⁷⁴. Aksi takdirde, kefa-

⁶⁸ Postacioğlu, **İcra**, s. 48.

⁶⁹ Jaeger, Walder, Kull, Kottmann, **a.g.e.**, s. 31.

⁷⁰ Uyar, **a.g.m.**, s. 79.

⁷¹ Muşul, **İcra İflas**, s. 528; Alper Tunga Küçük, "2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu Kapsamında Hacze Takipli İştirak", İstanbul, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2014, s. 116; Kuru, Aslan Yılmaz, **a.g.e.**, s. 237; Kuru, **El Kitabı**, s. 424.

⁷² Hakan Pekcanitez, Oğuz Atalay, Muhammet Özkes, **Medeni Usul Hukuku**, 14. bs., Ankara, Yetkin Yayınları, 2013, s. 595. Tutanaklar yargılamanın aleni olup olmadığının ispatında kesin delil niteliğindedir. Bkz. Kurt Konca, **a.g.e.**, s. 341.

⁷³ Postacioğlu, **İcra**, s. 372.

⁷⁴ Muşul, **İcra İflas**, s. 1082-1083. 12. HD., 21.6.2012, E. 2012/5546, K. 2012/21754 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası). İcra kefaleti İİK m. 38'e göre müteselsil kefalettir. TBK m. 583/1'de müteselsil kefil olduğunu kefilin kendi el yazısı ile yazması gerektiği ifade edilmektedir. İcra kefilini, icra tutanağına müteselsil kefil olduğunu el yazısı ile yazması dahi, Reisoğlu'na göre İİK m. 38/son gereği müteselsil kefil olarak kabul edilecektir. Bkz. Seza Reisoğlu, **Türk Kefalet Hukuku**, 2. bs. Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2013, s. 142. Muşul, müteselsil kefil ibaresinin kefilin el yazısı ile yazılması gerektiği kanaatindedir. Bkz. Muşul, **İcra İflas**, s. 1084.

let işlemi geçerli olmaz. İcra kefaletinin geçerliliği için kefalet sözleşmesinin icra tutanağı üzerinde düzenlenmesi gerekmektedir. Söz konusu durum, icra kefaletlerinin İİK m. 38'e göre ilam niteliğinde belge olmasında önem taşımaktadır.

Muşul, taksitle ödeme taahhüdünün hüküm doğurabilmesi için icra dairesine yapılacak taahhüt beyanı hakkında tutanağın düzenlenmiş olması gerektiğini ifade etmektedir. Düzenlenen icra tutanağı geçerli değilse borçlunun taahhüdü de geçersiz olup borç taksitlendirilmiş olmayacaktır⁷⁵. Kanaatimizce, İİK m. 111'deki şartlar gerçekleştiği takdirde borçlunun taksitle ödeme taahhüdünde bulunmasıyla, tutanak düzenlenmemiş olsa da, borcun taksitlendirilmesinin hüküm doğurabilmesi gerekmektedir. Söz konusu işlemin gerçekleşmesi için kanun koyucu yazılılık şartını, tutanak düzenleme şartını aramadığı gibi; tutanak düzenlemenin kurucu niteliği konusunda genel bir kural da bulunmamaktadır.

Haczin geçerli bir şekilde yapılmış olması için, haciz işleminin tutanağa geçirilmesinin gerekip gerekmediği tartışmalıdır. Bir görüş, haczin gerçekleşmesi için icra müdürünün iradesinin açıklanmasının yeterli olduğu yönündeyken⁷⁶, diğer görüş, açıklanan iradenin ispatının her zaman mümkün olmadığı, haciz iradesinin tutanağa geçirilmesinin haczin geçerlilik şartı olduğu yönündedir⁷⁷. İcra müdürünün iradesinin dış aleme duyurulması haciz işlemine vücut verse de, tutanağa geçirilmediği takdirde haciz işleminin yapılmış olduğu iddiasının bir önemi bulunmayacaktır. Çünkü, haczin yapıldığı tutanak dışında bir delille ispat edilememektedir. Tutanağın haczin münhasır ispat vasıtası olması, tutanağın haczin kurucu unsuru olmasına adeta yaklaştırmıştır.

Hacze iştirakin gerçekleşmesi için tutanağa geçirilmesinin gerekip gerekmediği tartışmasında, bir görüş, hacze iştirakin resmi işlem olarak tutanağa geçirilmesiyle hacze iştirakin meydana geldiği, tutanağa geçirilen kaydın, İİK m. 268'de dahi kurucu etki doğurduğu yönündedir⁷⁸. Bu görüş, İİK m. 268'de açıkça kendiliğinden ifadesinin yer almasından dolayı ihtiyaten haczedilen bir malın başka alacaklı tarafından haczedilmesiyle hacze iştirakin doğduğu gerekçesiyle eleştirilmekte ve hacze iştirakin etkilerinin icra müdürünün iştirak talebini kabul etmesiyle doğduğu ifade edilmektedir⁷⁹. Gerçekten de, hacze iştirakin şartları gerçekleştiği takdirde, tutanağa hacze iştirak işleminin geçirilmesi kurucu etki doğurmamalıdır.

⁷⁵ Muşul, **İcra İflas**, s. 1053.

⁷⁶ Umar, **a.g.e.**, s. 183, dn. 15; Muşul, **İcra İflas**, s. 528; Postacıoğlu, **İcra**, s. 293. Haczin geçerli olması için icra müdürünün bu yöndeki iradesinin haricileşmesi gerekmektedir. Bkz. Federal Mahkeme Kararı-Postacıoğlu, **İcra**, s. 292-293.

⁷⁷ Karslı, **İcra İflas**, s. 293.

⁷⁸ Mehmet Kamil Yıldırım, Nevhis Deren Yıldırım, **İcra ve İflas Hukuku**, 6. bs., İstanbul, Beta Yayınları, 2015, s. 200.

⁷⁹ Küçük, **a.g.e.**, s. 117.

Yargıtay, ödeme emrine yapılan itirazın geçerli kabul edilebilmesi için icra tutanağına süresinde geçirilmesinin gerekli olduğuna karar vermektedir.⁸⁰ Dilekçenin UYAP'a kaydedildiği tarihin ödeme emrine itiraz tarihi olarak kabul edilmesi de söz konusudur.⁸¹ İİK Yön. m. 22/2'ye göre yazılı veya sözlü taleplerin, itirazların, bildirimlerin tutanağa geçirilmesi gerektiği düzenlendiğinden ödeme emrine itirazın, yazılı veya sözlü olsun, tutanağa geçirildiği tarihte yapılmış olduğu doktrinde de ileri sürülmektedir.⁸² İtirazın yazılı olarak yapılmasında, tutanak itirazın geçerliliği için kurucu nitelikte olmamalıdır. Zira, ödeme emrine itiraz icra tutanağına geçirildiği tarihte yapılmış sayıldığında, tutanağın düzenlenmesi memurun yetki ve sorumluluğu altında olduğundan memurun ihmaliyle borçlu hak kaybına uğrayabilecektir. İtiraz dilekçesi memura teslim edilmekle borçlu veya vekilinin tasarruf sahasından çıkmıştır.⁸³; tutanak tutulması icra müdürünün yetki ve sorumluluğundadır.⁸⁴ İİK m. 62/1'de borçlunun itirazını yazılı veya sözlü olarak ileri sürebileceğini kabul eden kanun koyucu, tutanağa geçirilmemenin itirazın geçerliliği noktasında bir etkisinin olup olmadığını, gerek İİK m. 62/1'de gerekse İİK Yön. m. 22/2'de düzenlememiştir. Tutanak düzenlendiği anda itirazın yapıldığı kabulü, icra müdürünün yapması gereken işlemi yapmamasından dolayı borçlunun hak kaybına sebep olabilecektir.⁸⁵ Bu bakımdan, kanımızca, ödeme emrine yapılan itirazın geçerli olabilmesi, tutanağa geçirilmesine bağlanmamalıdır.⁸⁶ Yazılı itirazın yapıldığının ispatında, dilekçe dosya içerisinde bulunuyorsa sorun olmamakla beraber, sözlü yapılan itirazın yapıldığının ispatı ise oldukça güçtür. Uygulamada, İİK Yön. m. 22/2'ye göre hareket edilerek,

⁸⁰ “Somut olayda, borçlu S.’in **itiraz ettiğine ya da itiraz dilekçesi verdiğine dair İİK 8. madde anlamında bir icra tut.anağı bulunmadığından** süresinde yapılmış itirazın varlığından bahsedilemez. O halde mahkemece şikayetin kabulüne karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçe ile reddi isabet-sizdir.” 12. HD., 16.6.2014, E. 2014/15938, K. 2014/17396 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁸¹ “UYAP’a kaydı yapılmış ise kayıt tarihinin de itiraz tarihi olarak kabulü gerekir. Somut olayda borç-lu tarafından itiraz dilekçesi verildiğine ilişkin icra tutanağında bir kayda rastlanılmadığı gibi, aslı icra dosyasında bulunmayan itiraz dilekçesinin, UYAP ortamında 04.02.2014 tarihinde verildiği görülmüştür. Bu durumda itiraz tarihinin, dilekçenin UYAP’a kaydının yapıldığı 04.02.2014 tarihi olduğunun kabulü gerektiğinden, itiraz, İİK’nun 62/1. maddesinde öngörülen 7 günlük yasal süreden sonra olup, icra müdürlüğünce takibin durdurulmasına karar verilmesi doğru değildir.” 12. HD., 23.12.2014 E. 2014/25222 K. 2014/31263 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁸² Kuru, **El Kitabı**, s. 236.

⁸³ Muşul, **Bilirkişi**, s. 156.

⁸⁴ Muşul, **Bilirkişi**, s. 156.

⁸⁵ “İtiraz dilekçesinin, icra memuruna havale ettirilip, icra tutanağına yazdırılmış olması (İİK. mad. 8/1, Yön. mad. 20) gerekir. Aksi takdirde alacaklının bu yöne ilişkin şikayeti üzerine borçlunun itiraz dilekçesi geçerli kabul edilmez. Çünkü “ödeme emrine itiraz tarihi”, “itiraz dilekçesinde yazılı olan tarih” olmayıp, “bu dilekçenin icra tutanağına geçirildiği tarihtir. İcra müdürünün dilekçenin kendisine verilmesine karşın tutanağa geçirmek yerine yapacağı aksine bir muameleden borçlu lehine yorumlanması gerektiği öğretide ve yargısal uygulamada kabul edilmiştir.” HGK, 13.05.2009, E. 2009/12-185, K. 2009/182 (Legal 2010/87, s. 923-927).

⁸⁶ Jaeger, Walder, Kull, Kottmann, **a.g.e.**, s. 31.

ödeme emrine icra dairesinde bulunan formlar doldurularak itiraz edilmekte olduğundan bu formla itirazın yapıldığı ispat edilecektir.

Sonuç olarak, icra tutanakları ispat edici nitelikte olmakla beraber istisnai olarak kurucu etki de gösterebilmektedir. Tutanakların kurucu nitelikte olduğunun kabulü, icra kefaletlerinde olduğu gibi, kanunun yazılılık şartını aradığı hallerde söz konusu olabilmektedir.

2. Tutanakların Doğruluğuna Dair Karine

İİK m. 8/4'te icra ve iflas tutanaklarının ispatlayıcı etkisine yönelik düzenleme yapılmıştır. Düzenlemeye göre, “*İcra ve iflas dairelerinin tutanakları, hilafı sabit oluncaya kadar muteberdir*”⁸⁷. Aksi ispat edilene kadar tutanakların geçerli olması, doktrindeki çoğunluk tarafından aksi ispat edilebilen bir karine olarak kabul edilmektedir⁸⁸. Kanunda düzenlenmesinden ötürü de, kanuni bir karine olduğu yönünde kabul vardır⁸⁹. Yargıtay’ın kararlarına baktığımızda da, İİK m. 8’in aksi ispat edilebilen bir kanuni karine düzenlediğinin kabul edildiğini görmekteyiz⁹⁰.

İİK m. 8/4’ün bir karine olup olmadığını, TMK m. 7’yi⁹¹ ele alarak açıklayabiliriz. Çünkü, resmi belge niteliğinde olan icra ve iflas tutanakları TMK m. 7 kapsamında değerlendirilmektedir. İİK m. 8 ve TMK m. 7, tutanakların ve resmi belgelerin içeriğinin doğruluğunu kabul etmekte ve aksini ispata imkan tanımaktadır. Bu yüzden de TMK m. 7’nin resmi sicil ve senetlerin, İİK m. 8’in de tutanakların doğruluğuna ilişkin karine teşkil ettiği kabul edilmektedir⁹². İsviçre hukukunda resmi sicil ve senetlerin doğruluğunu düzenleyen ZGB 7’nin karine olduğunu kabul eden Rüegg, bu karinenin karine temelini resmi senedin mevcudiyetinin oluştur-

⁸⁷ “İİK 8/1 maddesi uyarınca aksi sabit oluncaya kadar geçerli bu haciz tutanağı ve ticaret sicil kayıtlarına göre üçüncü kişi ile borçlu şirketler arasında organik bağ bulunduğu, aynı üretim yerinde faaliyetlerini sürdürdükleri son derece açıktır.” 17. HD., 11.2.2010, E. 2009/4338, K. 2010/1059 (Legal Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi, 2011/18, S. 18, s. 257-259).

⁸⁸ Kuru, Aslan, Yılmaz, **a.g.e.**, s. 58; Kuru, **El Kitabı 2006**, s. 86; Kuru, **a.g.m.**, s. 652; Oskay, Koçak, Deyneki, Doğan, **a.g.e.**, s. 69; Amonn, Walther, **a.g.e.**, s. 24.

⁸⁹ Kuru, Aslan, Yılmaz, **a.g.e.**, s. 58; Kuru, **El Kitabı 2006**, s. 86; Kuru, **a.g.m.**, s. 652; Amonn, Walther, **a.g.e.**, s. 24.

⁹⁰ “İİK’nun 8/son maddesi gereğince icra tutanakları, kapsadıkları husus hakkında, aksi ispat edilebilen bir (adi kanuni) karine teşkil ederler. Yani, icra tutanakları aksi sabit oluncaya kadar geçerlidir.” 12. HD., 23.9.1998, E. 1998/9576, K. 1998/9484 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁹¹ TMK m. 7: “Resmî sicil ve senetler, belgeledikleri olguların doğruluğuna kanıt oluşturur. Bunların içeriğinin doğru olmadığını ispatı, kanunlarda başka bir hüküm bulunmadıkça, her hangi bir şekle bağlı değildir.”

⁹² Edwin Rüegg, **Beitrag zur Lehre von der Vermutung im schweiz. Privatrecht**, Zürich, G. Büchi Buchdruckerei, 1947, s. 45; von Overbeck, **a.g.e.**, s. 16; Baki Kuru, **Hukuk Muhakemeleri Usulü**, C. II, 6.bs., İstanbul, Beta Basım, 2001, s. 2014; Fatma Tülay Karakaş, “Karine Kavramı, Kanuni Karineler ve Varsayımlar”, **AÜHFHD**, C. LXII, S. 3, 2013, s. 739.

duğunu ve karinenin aksinin ispatının, resmi senedin adi senet olduğunun ispatıyla gerçekleşebileceğini kabul etmektedir⁹³.

Bizim kanaatimize göre, İİK m. 8 ve TMK m. 7 kanuni karine olarak kabul edilemez⁹⁴. Karine hukuki anlamda bilinen vakıadan bilinmeyen hukuki ilişki, hakka veya vakıaya dair sonuç çıkarma faaliyeti olup, karine temelinin ispatının ardından, karine sonucu mevcut kabul edilmekte ve bu karineler –kesin karine değilse– aksini ispat faaliyeti ile hükümsüz hale getirilebilmektedir (HMK m. 190/2). Karineye dayanan taraf karine temeline ilişkin ispat yükünü taşıırken, karinenin karşısındaki taraf aksini ispat yükünü taşımaktadır. TMK m. 7 ile İİK m. 8 ele alındığında, bu hükümlerde bilinen bir vakıadan bilinmeyen bir vakıaya, hakka, hukuki ilişkiye yönelik sonuç çıkarma faaliyetinin yapılmadığını görmekteyiz. Bu kurallarda belgelerin içeriğinin doğru kabul edilmesi ve aksinin ispatına imkan tanınması söz konusudur. İspat yükünü taşıyan tarafın resmi belgeye, icra tutanağına dayanması durumunda, iddiasını ispat etmesi ve karşı tarafın yapılan ispatı çürütmeye çalışması söz konusu olmaktadır. Yoksa karine olarak, resmi belgelerin, icra tutanağının içerdiği vakıa mevcut sayılmamaktadır. Aksi ispat edilene kadar içeriğinin doğru kabul edilmesi; resmi sicil ve senedin, icra iflas tutanaklarının ispatlayıcı etkisine, delil kuvvetine ilişkindir. Karinelerde gördüğümüz ispat yükünün özel nitelikli hali, İİK m. 8 ve TMK m. 7’de görülmemektedir. Bu açıdan, İİK m. 8 ve TMK m. 7’nin karine olarak ele alınması gerektiğini ifade etmek istiyoruz.

3. İcra Tutanaklarının Hukuki Niteliği

İcra tutanaklarının delil niteliğini açıklarken ilk olarak söylememiz gereken, bu belgelerin resmi belge oldukları ve resmi belgelerin ispat gücüne sahip olduklarıdır⁹⁵. Bu tutanaklar hukuki işlem ihtiva ettiğinde (borçlu icra tutanağında borçlu olduğunu ikrar etmiş, üçüncü kişi icra kefil olmuşsa) ve gerekli imzaları taşıdığı takdirde senet niteliğini kazanmaktadır⁹⁶. Tutanağın senet niteliği, o icra takibi bakımından

⁹³ Rüegg, **a.g.e.**, s. 45.

⁹⁴ Aynı yönde bkz. Bilge Umar, Kuru/Aslan/Yılmaz’ın İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı Üzerine Gözlemler (15. Basım), **75. yaş günü için Prof. Dr. Baki Kuru armağanı**, Ankara, Türkiye Barolar Birliği, 2004, s. 691; Oğuzman, Barlas, **a.g.e.**, s. 339; Uyar, **a.g.m.**, s. 78.

⁹⁵ Jaeger, Walder, Kull, Kottmann, **a.g.e.**, s. 31; Karlı, **İcra İflas**, s. 63 Pekcanitez, Atalay, Özkes, **İcra**, s. 87; Greder, Jornot, **a.g.e.**, s. 46; von Overbeck, **a.g.e.**, s. 16; Amonn, Walther, **a.g.e.**, s. 24.

⁹⁶ Kuru, **a.g.m.**, s. 652; İlhan E. Postacıoğlu, **Şehadetle İspat Memnuiyeti ve Hudutları**, 2. bs., İstanbul, Baha Matbaası, 1964, s. 196; Pekcanitez, Atalay, Özkes, **İcra**, s. 87; Muşul, **İcra İflas**, s. 78; Oğuzman, Barlas, **a.g.e.**, s. 338; Karlı, **İcra İflas**, s. 63; Kuru, Aslan, Yılmaz, **a.g.e.**, s. 58; Uyar, **a.g.m.**, s. 78; Oskay, Koçak, Deynekli, Doğan, **a.g.e.**, s. 69; Taylan Özgür Kiraz, **Medeni Yargılama Hukukunda İkrar**, Ankara, Bilge Yayınevi, 2005, s. 171. Huzurda ikrarda bulunan kimse, başka bir çekince koymadıkça, iradesini kanuni delile yansıtmak amacını açıklamış olmaktadır. Bkz. Postacıoğlu, **İspat**, s. 196-197.

geçerli olacaktır⁹⁷. Duruşma tutanakları da, icra tutanakları gibi, resmi belge niteliğindedir⁹⁸. Resmi makamın katılmasıyla düzenlenen senetler resmi senet niteliğinde olacağından, icra tutanakları da hukuki işlem içeriyorsa ve gereken imzaları taşıyorsa resmi senet olarak kabul edilebilmektedir⁹⁹. Aynı şekilde, duruşma tutanakları hukuki işlem içerdikleri takdirde, resmi senet niteliği kazanmaktadır¹⁰⁰. Nitekim, borçlunun resmi daireler veya makamlar önünde borç ikrarını içeren belgelerdeki imzası, resmi bir makam veya memur huzurunda atılmış olduğundan imzası noterlikçe onaylı senetlere kıyasen kabul edilmektedir¹⁰¹.

Tutanakların delil olarak kullanılabilmeleri için tutanaklarda düzenlenen işlemlerin düzenleyen memurun menfaatine olmaması gerekmektedir (İİK m. 10). Tutanakta silinmiş yerler olup, şüphe uyandırıyor ise tutanak delil niteliğinde olmayabilecektir¹⁰². Kanunun belirli bir şekilde yapılmasını kabul ettiği işlemler o şekilde yapılmadığı takdirde tutanakla ispat edilse bile geçerli hale getirilemez¹⁰³.

Usulüne uygun olarak düzenlenmiş, imza sahibi aleyhine kesin delil niteliğinde olan icra tutanağı, kayıtsız şartsız para borcu içerdiği takdirde İİK m. 68 anlamındaki belgelerden kabul edilmelidir¹⁰⁴. Çünkü, bu belgelerde imza, resmi bir makam ya da memur huzurunda atılmış olduğundan noterlikçe onaylı senetlere kıyaslamak gerekmektedir¹⁰⁵. Hatta, bu belgelerdeki imzalar, resmi bir makam veya memur huzurunda atılmış olduğundan, imzası noterlikçe onaylı senetlere göre daha kuvvetli olduğu da ifade edilmektedir¹⁰⁶. Konkordato dilekçesi, konkordato projesi, ayrıntılı bilanço veya konkordato komiserinin borçlunun borcunu kabul ettiğini gösteren tutanağı, borçlunun resmi merciler önünde borcunu ikrar ettiğini gösteren belge niteliğindedir¹⁰⁷.

⁹⁷ Kiraz, **a.g.e.**, s. 171.

⁹⁸ Kurt, Konca, **a.g.e.**, s. 341.

⁹⁹ Aynı yönde bkz. Kuru, **Hukuk Usulü**, s. 2115; Yılmaz, **İflas İdaresi**, s. 86. “*İİK.nun 8/3. maddesi hükmü gereğince İcra ve İflas Dairelerinin tutanakları, hilafı sabit oluncaya kadar muteberdir. Borçlunun icra dairesinde borcunu kabul etmiş ve sözlerinin altını imzalamış olduğunu gösteren icra tutanağı resmi senet niteliğindedir.*” 11. HD., 25.5.1999, E. 1998/9737, K. 1999/4426 (Kazanıcı İçtihat Bilgi Bankası).

¹⁰⁰ Tutanak resmi senettir. Bkz. Kurt Konca, **a.g.e.**, s. 342.

¹⁰¹ Kuru, **El Kitabı**, s. 291; Karşlı, **İcra İflas**, s. 183.

¹⁰² Belgesay, **a.g.e.**, s. 44. Görevli memur tarafından tutanak yazılmamışsa, memurun tutanağın içeriği ile ilgisi varsa, onaylanmamış kazıntı yahut silinti varsa, çelişik fıkralar yer alıyorsa tutanak kesin delil niteliği kazanamaz. Bkz. Berkin, **a.g.e.**, s. 31.

¹⁰³ Belgesay, **a.g.e.**, s. 45.

¹⁰⁴ Kuru, **El Kitabı**, s. 292; Karşlı, **İcra İflas**, s. 183.

¹⁰⁵ Kuru, **El Kitabı**, s. 292.

¹⁰⁶ Karşlı, **İcra İflas**, s. 183.

¹⁰⁷ Karşlı, **İcra İflas**, s. 183. Konkordato komiserinin düzenlediği tutanaklara İİK m. 8, İİK m. 287 atfi gereğince uygulanacaktır.

Borçlunun borcu kabul beyanını taşıyan ihtiyati haciz tutanakları, İİK m. 68/1'deki belgelerden sayılmakta ve bu tutanıklara dayalı olarak alacaklının icra mahkemesinde, itirazın kesin kaldırılması yoluna başvurması mümkün olmaktadır¹⁰⁸. Hatta, ihtiyati haciz tutanağından borcu ikrar ettiği anlaşılan borçlunun daha sonra başlatılan takibe itiraz etmemesi gerektiği ifade edilmektedir¹⁰⁹. Zira, borçlu borcunu takipten önce kabul etmiştir. İhtiyati haciz tutanaklarıyla ilgili olarak Yargıtay kararlarında, ihtiyati haciz icra takip işlemi olmadığından, ihtiyati haciz esnasında yapılan ikrarın bir mahkeme dışı ikrar olduğu ve başka delillerle bu ikrarın desteklenmesi gerektiği kabulüne rastlanmaktadır¹¹⁰. Kanaatimizce, ihtiyati haciz sırasında tutulan tutanaklar da İİK m. 8 anlamında icra tutanakları arasında değerlendirilmelidir. Borçlunun ihtiyati haciz tutanağında yapmış olduğu ikrar, diğer tutanaktaki gibi ihtiyati haciz tutanağının niteliğini kesin delil haline getirmelidir. Bu noktada, icra takip işlemi olmadığı gerekçesiyle ihtiyati haciz tutanağını diğer tutanıklardan ayrı tutmak yerinde olmayacaktır. Çünkü, İİK m. 8'in mutlaka icra takip işlemlerine ilişkin tutulan tutanıklarda uygulanması gerekmez. İhtiyati haciz işlemi icra takip işlemi olarak kabul edilmese dahi, ihtiyati haciz tutanakları İİK m. 8 anlamında değerlendirilmelidir.

Kanun koyucu, icra tutanaklarına bazı hallerde özel nitelik yükleyebilmektedir. Borçlunun haczedilebilecek malı bulunmadığında, bu kaydı içeren haciz tutanağı kesin aciz vesikası hükmünde kabul edilmektedir (İİK m. 105/1). Borçlunun haczedilen malları alacağı ve giderleri karşılamaya yetmezse, bu kayıtlar İİK m. 102'ye göre tutanağa yazılır ve bu tutanak geçici aciz vesikası hükmündedir (İİK m. 105/2). Haciz tutanağı aciz vesikası hükmünde olduğunda ayrıca aciz vesikası düzenlenmez, haciz tutanağının kendisi aciz vesikası hükmünde olur¹¹¹. İİK m. 277'deki iptal davası açabilmek için gerekli olan özel dava şartı niteliğindeki geçici ya da kesin aciz

¹⁰⁸ Kuru, **El Kitabı**, s. 292; Muhammet Özkes, **İcra İflas Hukukunda İhtiyati Haciz**, Ankara, Seçkin Yayınevi, 1999, s. 292; Karşlı, **İcra İflas**, s. 183.

¹⁰⁹ Özkes, **İhtiyati Haciz**, s. 292; Emel Hanağası, "Takipten Önce İhtiyati Haciz Kararının İnfazı Sırasındaki İkrarın İmzaya İtiraz Hakkına Etkisi", **Ankara Barosu Dergisi**, 66/3, 2008, s. 163. Yargıtay'ın aksi yöndeki kararı için bkz. "*Borçlunun ihtiyati haciz sırasındaki ikrarının müzayaka altında yapıldığı düşünüldüğünde ve yasal olarak ancak ödeme emri tebliği üzerine senedi inceleme ve itiraz olanağı doğacağı gözönünde tutulduğunda, bu ikrarın ödeme emri tebliği ile doğan imza itirazı olanağını ve dava hakkını ortadan kaldırmayacağını kabulü gerekir*" 12. HD., 24.5.2010, E. 2010/323, K. 2010/12484 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

¹¹⁰ "*Borçlu şirket yetkilisinin, kambiyo senetlerine mahsus yolla takibe geçilmeyen evvel ihtiyati haciz kararının infazı sırasında borcu kabulü, yukarıda ayrıntısı açıklandığı üzere icra takip işlemi niteliğinde olmayan ihtiyati haczin tatbiki sırasında gerçekleştiğinden hukuki nitelikçe harici ikrar olup, bu ikrar başka emare ve delillerle de teyit edilmediğinden bağlayıcı sayılamaz.*" HGK, 23.1. 2008, E. 2008/12-25, K. 2008/3. Aynı yönde bkz. HGK, 11.2.1987 E. 1986/11-93 K. 1987/88 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

¹¹¹ Seyithan Deliduman, "Muvakkat Borç Ödemeden Aciz Vesikası", **TBB**, 1998/3, s. 1077-1078; Muşul, **İcra İflas**, s. 936-937.

vesikasının bulunması şartı bu şekilde gerçekleşmiş olmakta, yani icra tutanağı iptal davası açma hakkı vermiş bulunmaktadır.

4. İcra Tutanaklarının Aksini İspat

İİK m. 8/3 yer alan “*icra ve iflas dairelerinin tutanakları, hilafı sabit oluncaya kadar muteberdir*” hükmünde tutanakların aksini ispat söz konusudur¹¹². İcra tutanaklarının aksini ispat, TMK m. 7'nin “*Bunların içeriğinin doğru olmadığı ispatı, kanunlarda başka bir hüküm bulunmadıkça, her hangi bir şekle bağlı değildir*” hükmü gereğince özel bir şekle bağlı değildir¹¹³. Bu hükümler birlikte, HMK m. 201 ele alınmalıdır. HMK m. 201'de resmi senetler kapsama alınarak, senede karşı senetle ispat zorunluluğu kabul edilmiştir. TMK m. 7'de ifade edilen kanunlarda başka bir hüküm bulunmadıkça ifadesi, HMK m. 201'i göstermekte ve her iki maddeyi ele aldığımızda sonuç şu olmaktadır: Resmi belgelerin konusu bir hukuki işlem ise bunun aksi HMK m. 202 ve 203'teki istisnalar hariç tanıkla ispat edilemez, senetle ispat edilmek zorundadır. Resmi belgelerin konusu bir maddi fiil ise, TMK m. 7'deki düzenleme anlam bulur ve bunların aksi tanıkla ispat edilebilir¹¹⁴. Esasında, TMK m. 7'nin HMK m. 200- 201 karşısında pek de önemi bulunmamaktadır. Çünkü, TMK m. 7'deki düzenleme, HMK m. 201-203'ten zaten çıkarılmaktadır; TMK m. 7'de farklı bir şey söylenilmemektedir¹¹⁵.

İcra tutanağı bir hukuki işlemi belgelendiriyorsa ve tutanak borçlu tarafından

¹¹² “İ.İ.K.nun 8/son maddesi uyarınca aksi sabit oluncaya kadar geçerli haciz tutanağı içeriğinden, davaya konu darsenin plakasının olmadığı, üzerinde ise kabartmalı olarak borçlunun adının yazıldığı anlaşılmaktadır.” 17. HD., 28.4.2011, E. 2010/6227, K. 2011/4066 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

¹¹³ Belgesay, **a.g.e.**, s. 45; Berkin, **a.g.e.**, s. 31; Kuru, Aslan, Yılmaz, **a.g.e.**, s. 58; Kuru, **El Kitabı**, s. 86; Kuru, **a.g.m.**, s. 652; Muşul, **İcra İflas**, s. 78; Jaeger, Walder, Kull, Kottmann, **a.g.e.**, s. 31; Karşlı, **İcra İflas**, s. 63.

¹¹⁴ Kuru, **Hukuk Usulü**, s. 2388-2389; Oğuzman, Barlas, **a.g.e.**, s. 322-324; Mustafa Dural; Suat Sarı, **Türk Özel Hukuku C. I**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2013, s. 258-259; Haluk Konuralp, Erdal Tercan, “Yeni Türk Medeni Kanunu'nun Medeni ve İcra-İflas Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi”, **Medeni Usul ve İcra-İflas Hukukçuları Toplantısı-I**, Eskişehir, 2003, s. 16. “İİK'nun 8/son maddesi gereğince icra tutanakları, kapsadıkları husus hakkında, aksi ispat edilebilen bir (adi kanuni) karine teşkil ederler. Yani icra tutanakları aksi, sabit oluncaya kadar geçerlidir. İcra tutanağının aksini ispat etmek kural olarak özel bir şekle bağlı değildir.” 12. HD., 23.3.1998., E. 1998/9576, K. 1998/9184). Yargıtay bir kararında tutanağın aksinin aynı mahiyette bir delille ispatlanması gerektiğine karar vermiş, ancak aynı mahiyetteki delilden ne anlaşılması gerektiği açık bırakılmıştır. Bkz. HGK, 21.1.2009, E. 2009/12-366, K. 2009/440. Bkz. Abdurrahim Karşlı, **İcra ve İflas Kanunu Tebligat Kanunu ve İlgili Mevzuat**, 6. bs., İstanbul, Alternatif Yayıncılık, 2012, s. 27-29; Umar, **a.g.e.**, s. 631, 637; Pekcanitez, Atalay, Özekes, **a.g.e.**, s. 757. Bkz. İBK 15.7.1965, E. 1965/3, K. 1965/3; Bu noktada, Özbek HMK'nın TMK m. 7'yi değiştirdiğini ifade etmektedir. Bkz. **Özbek**, **a.g.e.**, s. 45.

¹¹⁵ Konuralp, Tercan, **a.g.m.**, s. 16.

imzalanmışsa tutanağın aksini ispat etmek, ancak kesin delille mümkün olabilir¹¹⁶. Borçlu ödeme emrinin tebliği üzerine icra dairesine giderek borcu ikrar etmiş, beyanı tutanağa geçirilerek altı borçlu ve icra müdürü, yardımcısı veya katibi tarafından imzalanmışsa borçlunun borçlu olmadığını kesin delille ispat etmesi gerekmektedir¹¹⁷. Tutanak hakkındaki iddia maddi bir olaya dayanıyorsa aksinin ispatı tanıkla mümkün olabilir¹¹⁸. Örnek olarak, ihale tutanağına fazla artırım bedelinin satış memuru tarafından geçirilmediği¹¹⁹, istihkak iddiasının haciz tutanağına yazılmadığı gibi¹²⁰.

Tutanağın aksini ispat faaliyetini ele alırken, tutanağın ispat gücü taşıdığı vakıalara da dikkat etmek gerekmektedir. Şöyle ki, Yargıtay, istihkak davası açan üçüncü kişinin, borçlunun olduğu iddiasıyla bir başka kişinin deposunda haczedilen malların kendisine ait olduğunu fatura ile ispat ederek tutanağın aksini ispat edemeyeceğine karar vermektedir. Esasında burada, tutanağın aksini ispat faaliyeti söz konusu değildir. Konuya dair örnek verdiğimiz kararda görüldüğü üzere, Peyami adlı şahsın deposundaki patateslerin borçlunun olduğuna dair beyanının tutanağa geçirilmiş olması, tutanağa hacizli malların borçlunun olduğuna dair ispat gücü vermez. Üçüncü şahıs açtığı istihkak davasında hacizli malların kendisine ait olduğunu ispat edebilir; fakat bu ispat faaliyeti tutanağın aksini ispat olarak adlandırılmamalıdır. Çünkü, tutanakta haczedilen malların kime ait olduğunun belirtilmesi, hacizli malların malikinin kim olduğunun ispatını sağlayamaz. Aynı şekilde, İİK m. 97/âda yer alan karinenin aksini ispat faaliyetini tutanağın aksini ispat olarak adlandırmamak gerekmektedir.

HMK m. 204/1'e göre, "İlamlar ile düzenleme şeklindeki noter senetleri, sahteliği ispat olunmadıkça kesin delil sayılırlar." HMK m. 204/2'ye göre: "İlgililerin beyanına dayanılarak noterlerin tasdik ettikleri senetlerle diğer yetkili memurların görevleri içinde usulüne uygun olarak düzenledikleri belgeler, aksi ispatlanıncaya kadar kesin delil sayılırlar." Madde noterlerin onayladıkları senetlerle, yetkili memurların düzenlediği senetlerin aksinin ispatlanması durumunda kesin delil olma niteliğini kaybedeceği-

¹¹⁶ Berkin, **a.g.e.**, s. 31; Postacıoğlu, **İcra**, s. 48; Üstündağ, **a.g.e.**, s. 35; Kuru, Aslan, Yılmaz, **a.g.e.**, s. 58; Kuru, **El Kitabı**, s. 86-87; Kuru, **a.g.m.**, s. 652; Muşul, **İcra İflas**, s. 78; Karslı, **İcra İflas**, s. 63; Oskay, Koçak, Deynekli, Doğan, **a.g.e.**, s. 69; İpekçi, **a.g.e.**, s. 14; Hanağası, **a.g.m.**, s. 161; Uyar, **a.g.m.**, s. 78. "Ayrıca İİK'nun 8/son maddesine göre icra tutanakları kapsadıkları husus hakkında aksi ispat edilebilen karine teşkil ederler. Yani icra tutanakları aksi sabit oluncaya kadar geçerlidir. Ancak icra tutanağı bu hukuki işlemi belgelemediyorsa (örneğin icra kefilliğinde-tutanak altı imzalanmış ise) o zaman tutanağın aksini ispat etmek ancak yazılı delil ile mümkündür." 12. HD., 21.1.2011, 2010/21262, K. 2011/1181 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

¹¹⁷ Kiraz, **a.g.e.**, s. 171; Karslı, **İcra İflas**, s. 63.

¹¹⁸ Oskay, Koçak, Deynekli, Doğan, **a.g.e.**, s. 69; Uyar, **a.g.m.**, s. 78.

¹¹⁹ Oskay, Koçak, Deynekli, Doğan, **a.g.e.**, s. 69.

¹²⁰ Oskay, Koçak, Deynekli, Doğan, **a.g.e.**, s. 69; Kudret Aslan, **Hacizde İstihkak Davası**, Ankara, Turhan Kitabevi, 2005, s. 294, 242. dn. Aslan, istihkak iddiasından vazgeçen kişinin bu iddiası haciz tutanağına karşı iddia niteliğinde olduğundan kesin delille ispat edilebileceğini ifade etmektedir. Bkz. Aslan, **a.g.e.**, s. 293 ve 239. dn'deki yazarlar.

ni ifade etmekteyken, ilamlar ile düzenleme şeklindeki noter senetlerinin sahteliği ispat olunca kadar kesin delil olduğunu kabul etmektedir. Kanun her ne kadar böyle bir ayırım yapsa da, onaylama biçiminde yapılan noter senetlerinin bazı kısımlarının sahteliği ispat edilerek kesin delil etkisi ortadan kaldırılabılır¹²¹. Birinci fıkrada düzenleme şeklindeki noter senetlerinin sahteliği ispat edilene kadar kesin delil olduklarının kabulüne rağmen, bu senetlerin aksini ispat ederek kesin delil etkilerinin ortadan kaldırılacağı haller de söz konusu olabilmektedir¹²². Resmi senede karşı ileri sürülen iddia, sahtelik iddiası değilse -noterin veya resmi kişinin yaptığı ya da yapıldığını resmi senette bildirdiği bir konu değilse-, memurun tanıklığına değil de, takdirine dayanarak yazılmış hususların aksinin ispatında, TMK m. 7 gereğince her türlü delil kullanılabilir. Bu iddianın ispatı genel kurallara göre olacak; yani hukuki fiil iddia ediliyorsa her türlü delille, hukuki işlem iddia ediliyorsa kesin delille ispat edilmesi gerekecektir¹²³. Borçlu, resmi daireler veya memurlar huzurunda borç ikrarını içeren belgelerdeki imzasının kendisine ait olmadığını, ayrıca ve açıkça inkar etmiş olsa dahi, imzanın kendisine ait olmadığını sahtelik davasıyla ispat edebilir¹²⁴. Bu bakımdan, icra tutanaklarının resmiyet taşıdığı noktalarda –imzanın borçluya ait olmadığı gibi- bu belgelerin sahteliğinin ispatı gerekmektedir¹²⁵. Sahtelik iddiası bir haksız fiil olduğundan, bu iddia her türlü delille ispat edilebilir ve bu durum TMK m. 7'nin her türlü delile imkan veren ifadesine uygunluk teşkil etmektedir¹²⁶. Şayet, resmiyet kazanmasıyla ilgili bir durum söz konusu değilse –tutanakta yer alan borç ikrarının hata ile yapıldığı- genel hükümlere göre bu iddianın ileri sürülmesi gerekmektedir.

Duruşma tutanakları, resmi belge niteliğinde olduğundan aksi ispat edilinceye kadar kesin delil niteliğinde olduğu doktrinde ifade edilmektedir¹²⁷. Duruşma tutanaklarının resmi belge niteliğinde olmalarından dolayı, bu belgelerin aksinin aynı nitelikte belge ile ispatlanması gerektiği de kabul edilmektedir¹²⁸. Duruşma tutanağı aleni bir şekilde tutulduğundan tutanağa ilişkin itirazların, hemen tutanağın tutulmasının ardından yapılması gerekmektedir¹²⁹. Sadece resmi belge olarak icra

¹²¹ Yavaş, **a.g.e.**, s. 164; Özbek, **a.g.e.**, s.67.

¹²² Yavaş, **a.g.e.**, s. 164; Özbek, **a.g.e.**, s. 63.

¹²³ Kuru, **Hukuk Usulü**, s. 2162-2163.

¹²⁴ Kuru, **El Kitabı**, s. 292; Karşlı, **İcra İflas**, s. 183. Resmi senetlerin sahteliğinden maksat senedi düzenleyen veya resmi kişinin sahte bir senedi düzenlemiş veya onaylamış olması veya resmi senede gerçeğe uygun olmayan kayıtlar koymuş olmasıdır. Senetteki imzanın kendisine ait olmadığını iddia etmek de sahtelik iddiasıdır. Bkz. Kuru, **Hukuk Usulü**, s. 2158.

¹²⁵ İcra tutanaklarının sahteliğinin ispatına imkan olmadığına dair bkz. Postacıoğlu, **İcra**, s. 48.

¹²⁶ Özbek, **a.g.e.**, s. 44

¹²⁷ Kurt Konca, **a.g.e.**, s. 342.

¹²⁸ Abdurrahim Karşlı, **Medeni Muhakeme Hukuku**, 3. bs., İstanbul, Alternatif Yayıncılık, 2012, s. 473 ve 940. dn.da yer alan karar 8. HD., 13.10.2011, E. 2011/658, K. 2011/5088.

¹²⁹ Postacıoğlu, **Usul**, s. 372.

tutanaklarının ve duruşma tutanaklarının kabul edilmesi, bu belgelerin aksinin kesin delille ispat edilebileceği sonucuna bizi kolaylıkla ulaştırmamaktadır. Nitekim, TMK m. 7, kural olarak resmi belgelerin aksinin her türlü delille ispat edilebileceğini ifade etmektedir. İcra tutanaklarının (ve duruşma tutanaklarının) resmiyet verilmiş olan kısımları için sahtelik davası açılması, resmiyet verilmemiş kısımları veya resmi memurun huzurunda yapılan bir işlemle ilgili olmayan iddiaların genel hükümlere göre ileri sürülmesi gerekmektedir¹³⁰. Duruşma tutanağın tahrif edildiği, söylenmeyen bir sözün söylenmiş gibi gösterilmiş olduğunu ispat edebilmek için tutanağının sahteliğinin ispatlanması gerekmektedir¹³¹. Duruşma tutanakları hukuki işlem içeriyorsa tutanağın aksini ispat etmek kesin delille mümkün olacaktır¹³². Ön inceleme aşaması, tahkikat ve yargılama işlemleri ancak tutanakla ispat olunabildiğinden, bu işlemlerin yapıldığının başka delillerle ispatı söz konusu olamamaktadır.

Yargıtay bazı kararlarında, icra tutanaklarının aksini ispatta her delilin kullanılamayacağı yönünde karar vermektedir. İlan askı tutanağında taşınmaz açık artırma ilanının bir suretinin adliye ilan panosuna asıldığı aksinin fotoğraflarla ya da tanık beyanıyla ispat edilemeyeceğine karar verilmiştir¹³³. Bir başka kararda, borcun doğum tarihinden sonra yapılan iş yeri devrinin alacaklıdan mal kaçırmaya yönelik danışıklı işlem niteliğinde olduğunda, haciz devredilen işyerinde yapılmakta ve haciz tutanağı o işyerinde tutulmaktadır. Danışıklı işlemden dolayı da devredilen iş yerinde tutulan haciz tutanağının aksi işletmenin devredildiğinin ispatıyla ispatlanamamıştır¹³⁴. Yargıtay bir diğer kararında, icra dairesinin borçluya tebliğ ettiği ödeme emrinin tebligat parçasında ekte ödeme emrinin yer aldığı yazılıyken borçlu ödeme emrinin tebliğ edilmediğini iddia ettiği takdirde, bu iddiasını ancak yazılı delille ispat ederek tutanağın aksini ispat edebileceğine karar vermiştir¹³⁵. Tebligatın yapılmış olduğu, ancak tebliğ tutanağı ile ispat edilebilir. Tebliğ tutanağı, resmi merci tarafından düzenlendiğinden TMK m. 7 kapsamında resmi belge niteliğindedir¹³⁶. İcra dairesinin çıkardığı tebliğ evrakı da, İİK m. 8 anlamında gerekli imzaları ihtiva ediyorsa icra tutanağı niteliğinde olacaktır. Tebliğ mazbatası, tebliğ mazbatası zarf ve davetiye icra memurunun veya katibin ya da alacaklı veya borçlunun imzasını

¹³⁰ Kuru, **Hukuk Usulü**, s. 1906.

¹³¹ Postacioğlu, **Usul**, s. 372.

¹³² Kuru, **Hukuk Usulü**, s. 1906, 2389. Yılmaz, tutanağın aksinin kural olarak tanıkla ispat edilemeyeceği kanaatindedir. Davalı taraf “*Dava konusu parayı elden almadım*” demesine rağmen, hâkim bunu “*Dava konusu parayı elden aldım*” diyerek tutanağa geçirse, tutanağın yanlış yazıldığını ispat etmek olanaksız olacaktır. Bkz. Ejder Yılmaz, **Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi**, 2. bs., Ankara, Yetkin Yayınları, 2013, s. 952.

¹³³ 12. HD., 1.7.2013, E. 2013/17921, K. 2013/24458 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası)

¹³⁴ 8. HD., 10.6.2013, E. 2013/5235, K. 2013/8749 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

¹³⁵ 12. HD., 18.4.2013, E. 2013/5653, K. 2013/15058 (MİHBİR, 2013/9, S. 25, s. 343-344).

¹³⁶ Timuçin Muşul, **Tebliğat Hukuku**, 5. bs., Ankara, Adalet Yayınevi, 2013, s. 72.

taşıımıyorsa icra tutanağı olarak kabul edilmez. Tebligat tutanağına, Tebligat Kanunu ve Tebligat Kanunu Yönetmeliği gereğince, yazılması gereken kayıtların yazılmaması olması durumunda, o kayıtların yapılmış olduğu tutanak dışındaki başka delillerle ispat edilemez¹³⁷. Tebligat tutanağında yazılı kayıtların doğru olmadığının ispatı ise her türlü delille yapılabilir (TMK m.7). Yargıtay'ın uygulaması da bu yöndedir¹³⁸. Yargıtay, tebligatın usulsüzlüğü söz konusu olduğunda, usulsüzlüğün her türlü delille ispat edilebileceğine de karar vermektedir¹³⁹. Tebliğ tutanağında yazılı ifadenin aksinin ispatının yazılı delille yapılmasını kabul etmek, HMK m. 201'i uygulamak olur ki, bu kabul tebliğ tutanağının HMK m. 200 anlamında bir senet olarak nitelendirilmesine de yol açar. Nihayetinde, kanaatimizce, tebliğ tutanağındaki ifadenin aksinin her zaman yazılı delille ispatını kabul etmemek gerekmektedir.

Borçluya icra dairesinde tebligat yapılması durumunda, tebligat işleminin yapıldığı tutanağa yazılmakta ve icra müdürü veya yardımcısı, katibi ile ilgili (alacaklı, borçlu) tutanağı imzalamaktadır. Yargıtay, bu şekilde yapılan tebligat işleminin geçirildiği tutanağın aksinin ilamla ispat edilebileceğine karar vermiştir¹⁴⁰. İcra dairesinde tebligatın yapılmış olduğuna dair tutanak tutulması durumunda, bu tutanak İİK m. 8 anlamında icra tutanağı olarak kabul edilmelidir. İcra tutanaklarının aksi kural olarak her türlü delille ispat edilebileceğinden, icra tutanağının aksinin sadece ilamla ispat edilebileceği kabulü isabetli değildir.

Tutanakların aksini ispat faaliyetinde, irade bozukluğu hallerine de değinmemiz gerekmektedir. Özellikle, ihtiyati haciz esnasında yapılan borç ikrarının baskı altında yapıp yapılmadığı tartışılmaktadır. Yargıtay, ihtiyati haciz esnasında yapılan borç ikrarının baskı altında yapılmış olduğuna karar vermekte, baskı altında yapıldığının ayrıca ispatını aramamaktadır¹⁴¹. Kanaatimize göre, ihtiyati haciz sırasında borcun

¹³⁷ Muşul, **Tebligat**, s. 68.

¹³⁸ 12. HD., 26.12.2006, 2006/21636, K. 2006/24859 (MİHBİR, 2007/2, S. 7).

¹³⁹ “Somut olayda, borçlu şirket vekilinin şikayeti, ödeme emri tebliğ işleminin usulsüzlüğüne yönelik olup, bu iddia mahkemede her türlü delille ispat edilebilir. Ancak, posta memuru tarafından düzenlenen tebligat tutanağı resmi mercii tarafından düzenlenen belge niteliğinde olup, tutanağın aksi ancak aynı kuvvette ve tutanağa denk yazılı belgeyle ispat edilebilir. Tutanağın içeriğinin aksini ispat için sunulan ve karara esas alınan belgeler, yazı cevapları ve suretler olup tutanağa denk ve aynı kuvvette belgeler değildir.” 12. HD., 16.09.2013, E. 19604, K. 2013/28520 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

¹⁴⁰ “Dava, icra memuru huzurunda yapılan ödeme emri tebligatının iptali istemine ilişkindir. Çekişme konusu tebligat borçluya icra dairesinde yapılmıştır. Bu husus alacaklı, borçlu ve icra memurunun imzalarını taşıyan 18.3.1987 günlü icra tutanağın içeriğinden anlaşılmaktadır. İİK.nun 8. maddesinin son fıkrasında icra iflas dairesinin tutanaklarının hilafı sabit oluncaya kadar muteber olacağı hükme bağlanmıştır. Uyuşmazlığın niteliğine göre genel mahkemeden alınmış bir ilam olmadıkça bu tutanakların geçerliliklerini sürdüreceklerinin kabulü icap eder.” HGK, 7.3.1990, E. 1990/12-32 K. 1990/160 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

¹⁴¹ “İhtiyati haczin bir ‘icra takip işlemi’ olmayıp, bir ‘tedbir işlemi’ olduğu, borçlunun bu işlem sırasında yaptığı ikrarının ‘müayaka altında yapıldığı’nın kabulü gerekeceği, bunun hukuki nitelikçe

ikrar edilmesi, tek başına iradenin baskı altında yapıldığı anlamına gelmemeli, bu durumu borçlunun ayrıca ispatlaması gerekmektedir¹⁴².

Maddi hukukta irade bozukluğunu düzeltme imkanını kanun açıkça düzenlerken ve HMK m. 203'te senetle ispat zorunluluğunun istisnaları arasında "*Hukuki işlemlerde irade bozukluğu ile aşırı yararlanma iddiaları*" diyerek bu halde tanık dinlenebileceğini ifade ederken, usuli işlemler ve icra işlemleri için aynı yönde bir düzenlemeye yer vermemiştir¹⁴³. İcra işlemleri için irade bozukluğu hallerine dair Türk Borçlar Kanunu ve Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümlerini doğrudan uygulayamayacağımızdan icra işlemlerinin icra hukuku içerisindeki çarelerle –şikayet- düzeltilmesi gerekeceği ifade edilmektedir¹⁴⁴. İcra işlemleri memur huzurunda yapıldığından hata, hile veya ikrah hallerinin ileri sürülmesi pek olağan olmasa da, İİK m. 134'teki gibi kanun koyucunun irade bozukluğunun söz konusu olabileceğini düzenlediği hallerde icra işleminin iptali söz konusu olabilir¹⁴⁵.

İrade bozukluğu halleri, sınırlı yetkili İcra Mahkemesinde tanık dinletilerek ispat edilemeyecektir. Yargıtay'a göre, irade bozukluğu hallerinde tutanakların aksini ispat, genel mahkemelerde ispat faaliyetinin gerçekleştirilmesi ile sağlanabilecektir¹⁴⁶. Takip konusu borcun varlığını ikrar eden borçlu, sonrasında menfi tespit davası, istirdat davası açarak ya da aleyhine açılacak itirazın iptali davasında, alacak davasında ikrarın baskı altında yapıldığını, tutanağa yansıttığı iradesinin bozukluğa uğradığını tanık dinleterek ispat edebilmelidir¹⁴⁷.

SONUÇ

Çalışmamızda icra tutanaklarını ele aldık. İcra iflas daireleri yapmış oldukları işlemlere, kendilerine gelen talep ve beyanlara yönelik İİK m. 8 kapsamında tutanak düzenlemektedir. Tutanakların, ispat edici ve aleniyeti sağlayıcı etkisi bulunmaktadır. Aleniyetten anlaşılan, ilgililerin hukuken korunmaya değer özel ve güncel menfaatlerini yaklaşık olarak ispat ettikleri takdirde tutanakları görebilmeleri ve tutanakların

bir 'harici ikrar olup, başka kanıtlarla doğrulanmadıkça bağlayıcı sayılmayacağını...' 12. HD., 19.4.2010, E. 2009/27779, K. 2009/9669 (Bkz. Uyar, a.g.m., s. 79).

¹⁴² Uyar, a.g.m., s. 84; Özkes, *İhtiyati Haciz*, s. 292; Kiraz, a.g.e., s. 175; Hanağası, a.g.m., s. 162.

¹⁴³ Karşı, *İcra İflas*, s. 63.

¹⁴⁴ Karşı, *İcra İflas*, s. 63.

¹⁴⁵ Karşı, *İcra İflas*, s. 63.

¹⁴⁶ Kiraz, a.g.e., s. 173 vd. "*Borçlu vekili kabul beyanının baskı altında verildiği, iradenin fesada uğratıldığı ve ikrah halinin bulunduğu nedenleri ile tutanağın geçerli olmadığını ileri sürmüştür. Bu iddialar yargılamayı gerektirip genel mahkemede incelenebilir. O halde, borçlu ihtiyati haciz tutanağının aksini yazılı bir belge ile ispatlamadığına göre mahkemeye imza itirazının reddine karar verilmesi gerekirken...' 12. HD., 11.7.2006, E. 2006/12305, K. 2006/15211 (Legal Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi, 2007/1, S. 6, s. 224-225).*

¹⁴⁷ Kiraz, a.g.e., s. 173; Özkes, *İhtiyati Haciz*, s. 292; Hanağası, a.g.m., s. 162; Uyar, a.g.m., s. 84.

örneklerini alabilmeleridir. İcra tutanaklarının yapılan işlemlerin doğru olduğunu bu belgelerin aksi ispat edilene kadar ispatlamaları da onların ispat edici etkiyi haiz olmalarını ifade etmektedir.

İcra tutanağı düzenlenmesi kural olarak kurucu nitelikte değildir, ispat edici niteliğe sahiptir. Bazı hallerde bu kuralın istisnaları söz konusudur. İcra kefaletinde, kefalet işleminin tutanağa geçirilmesi bu işleme geçerlilik kazandırmaktadır.

İcra tutanakları, TMK m. 7 kapsamında resmi belge niteliğindedir. İcra tutanakları, hukuki işlem içerdiğinde resmi senet niteliği kazanabilmektedir. Tutanaklar maddi fiil içeriyorsa her türlü delille tutanakların aksini ispat mümkünken, hukuki işlem içerdiğinde tutanakların aksinin kesin delille ispat edilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Amonn, Kurt; Walther, Fridolin, **Grundriss des Schuldbetreibungs und Konkursrechts**, 8. Auflage, Bern, Staempfli Verlag AG, 2008.
- Aslan, Kudret, **Hacizde İstihkak Davası**, Ankara, Turhan Kitabevi, 2005.
- Belgesay, Mustafa Reşit, **İcra ve İflas Kanunu Şerhi**, 2. bs., İstanbul, Sucuoğlu Matbaası, 1948.
- Berkin, Necmeddin, **İcra Hukuku Dersleri**, 2. bs., İstanbul, Hamle Matbaası, 1969.
- Deliduman, Seyithan, “Muvakkat Borç Ödemeden Aciz Vesikası”, **TBBD**, 1998/3.
- Deliduman, Seyithan, “3. Yargı Paketinin İcra ve İflas Hukuku’na İlişkin Düzenlemeleri”, **İBD**, C. 86, S. 5, 2012, s. 15-32.
- Dural, Mustafa; Sarı, Suat, **Türk Özel Hukuku C. I**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2013.
- Greder, Marcel; Jornot, Gustave, **Leitfaden für Schuldbetreibung und Konkurs**, 2. Auflage, Zürich, Verlag Organisator, 1952.
- Hanağası, Emel, “Takipten Önce İhtiyati Haciz Kararının İnfazı Sırasındaki İkrarın İmzaya İtiraz Hakkına Etkisi”, **Ankara Barosu Dergisi**, 66/3, 2008, s. 153-163.
- İpekçi, Nizam, **İcra ve İflas Kanunu Tatbikatı (Şerh)**, 7. bs., İstanbul, Arıkan, 2007.
- Jaeger, Carl/Walder, Hans Ulrich/Kull, Thomas M.; Kottmann, Martin, **Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs**, Band I, 4. Auflage, Zürich, Schulthess Polygraphischer Verlag, 1911.
- Kaçak, Nazif, **İcra ve İflas Kanunu Şerhi**, C. I, 3. bs., Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2006.
- Karakaş, Fatma Tülay, “Karine Kavramı, Kanuni Karineler ve Varsayımlar”, **AÜHFD**, C. LXII, S. 3, 2013.
- Karlı, Abdurrahim, **Medeni Muhakeme Hukuku**, 3. bs., İstanbul, Alternatif Yayıncılık, 2012. (Medeni Muhakeme)
- Karlı, Abdurrahim, **İcra ve İflas Hukuku**, 3. bs., İstanbul, Alternatif Yayıncılık, 2014. (İcra İflas)
- Karlı, Abdurrahim, **İcra ve İflas Kanunu Tebligat Kanunu ve İlgili Mevzuat**, 6. bs., İstanbul, Alternatif Yayıncılık, 2012.

- Kayhan, İbrahim: “İcra İşlemlerinde Gerekçeli Karar Ne Kadar Gerekli?”, (Çevrimiçi: www.konyabarosu.org.tr, s. 36-37.
- Kiraz, Taylan Özgür, **Medeni Yargılama Hukukunda İkrar**, Ankara, Bilge Yayınevi, 2005.
- Konuralp, Haluk; Tercan, Erdal, “Yeni Türk Medeni Kanunu’nun Medeni Usul ve İcra-İflas Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi”, **Medeni Usul ve İcra-İflas Hukukçuları Toplantısı-I**, Eskişehir, 2003.
- Kuru, Baki; Arslan/Ramazan/Yılmaz, Ejder, **İcra ve İflas Hukuku**, 27. bs., Ankara, Yetkin Yayınları, 2013.
- Kuru, Baki, **İcra ve İflas Hukuku El Kitabı**, 2. bs., Ankara, Adalet Yayınevi, 2013. (El Kitabı)
- Kuru, Baki, İcra Tutanakları (Zabıtları), (Çevrimiçi) <http://www.ankarabarosu.org.tr/site-ler/ankarabarosu/tekmakale/1975-5/1.pdf>, s. 643-655.
- Kuru, Baki, **Hukuk Muhakemeleri Usulü**, C. II, 6. bs., İstanbul, Beta Basım, 2001. (Hukuk Usulü)
- Küçük, Alper Tunga, “2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu Kapsamında Hacze Takipli İştirak”, İstanbul, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2014.
- Meier, Isaak, “Betriebsauskunft-ein ungelöstes Problem des SchKG”, **Festschrift 100 Jahre SchKG**, Zürich, 1989, s. 129-147.
- Muşul, Timuçin, **Tebliğat Hukuku**, 4. bs., Ankara, Adalet Yayınevi, 2014. (Tebliğat)
- Muşul, Timuçin, **İcra ve İflas Hukuku ile İlgili Makaleler-Hukuki Mütalaalar ve Bilirkişi Raporları**, 2. bs., Ankara, Adalet Yayınevi, 2013. (Bilirkişi)
- Muşul, Timuçin, **İcra İflas Hukuku**, C. I-II, Ankara, Adalet Yayınevi, 2013. (İcra İflas)
- Mühll, Georges Vonder, “Betriebsregisterauskunft”, **BISchK**, 2007/169, s. 1-11.
- Osk ay, Mustafa/Koçak, Coşkun/Deynekli, Adnan/Doğan, Ayhan, **İİK Şerhi**, C. I, Ankara, Turhan Kitabevi, 2007.
- Ovacık, Mustafa, **İngilizce-Türkçe Hukuk Sözlüğü**, 3. bs., Ankara, Sözkese Matbaacılık, 2000.
- Özbek, Mustafa, “İcra ve İflas Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Taslağıyla Getirilmek İstenen Değişikliklerin Değerlendirilmesi”, **AÜHFD**, 2008, s. 463-524.
- Özbek, Mustafa Serdar, **Noter Senetlerinde Sahtelik**, Ankara, Yetkin Yayınları, 2009.
- Özkes, Muhammet, **İcra Hukukunda Temel Haklar ve İlkeler**, Ankara, Adalet Yayınevi, 2009. (Haklar)
- Özçelik, Volkan, **İcra Müdürünün Takdir Yetkisi**, Ankara, Adalet Yayınevi, 2014.
- Özkes, Muhammet, **İcra İflas Hukukunda İhtiyati Haciz**, Ankara, Seçkin Yayınevi, 1999. (İhtiyati Haciz)
- Özkes, Muhammet, **Medeni Usul Hukukunda Hukuki Dinlenilme Hakkı**, Ankara, Yetkin Yayınevi, 2003.
- Özümücü, Seda, “İcra ve İflas Müdürlerinin Takdir Hakkı”, **Prof. Dr. Turgut Akıntürk’e Armağan**, Beta Yayınevi, İstanbul, 2008, s. 489-514.

- Pekcanıtez, Hakan/Atalay, Oğuz/Özekes, Muhammet, **Medeni Usul Hukuku**, 14. bs., Ankara, Yetkin Yayınları, 2013. (Usul)
- Pekcanıtez, Hakan/Atalay, Oğuz/Özekes, Muhammet, **İcra ve İflas Hukuku**, 11. bs., Ankara, Yetkin Yayınları, 2014. (İcra)
- Postacıoğlu, İlhan E., **İcra Hukuku Esasları**, 4. bs., İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1982. (İcra)
- Postacıoğlu, İlhan E., **Şehadetle İspat Memnuiyeti ve Hudutları**, 2. bs., İstanbul, Baha Matbaası, 1964. (İspat)
- Postacıoğlu, İlhan E., **Medeni Usul Hukuku Dersleri**, 6. bs., İstanbul, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul, 1975. (Usul)
- Postacıoğlu, İlhan E.;Altay, Sümer, **İcra Hukuku Esasları**, 5. bs., İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2010.
- Reisoğlu, Seza, **Türk Kefalet Hukuku**, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2013.
- Rüegg, Edwin, **Beitrag zur Lehre von der Vermutung im schweiz. Privatrecht**, Zürich, G. Büchi Buchdruckerei, 1947.
- Steuerwald, Karl, **Almanca Türkçe Sözlük**, İstanbul, NovaPrint Basımevi, 1998.
- Taşpınar Ayyaz, Sema, “Türk Hukukunda Bir İcra Sicili Düzenlemesi Örneği ‘Aciz Belgesi (Vesikası) Sicili’ ”, **Haluk Konuralp Anısına Armağan**, C. II, Ankara, Yetkin Yayınları, 2009, s. 579-621.
- Umar, Bilge, Kuru/Aslan/Yılmaz'ın İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı Üzerine Gözlemler (15. Basım), **75. yaş günü için Prof. Dr. Baki Kuru armağanı**, Ankara, Türkiye Barolar Birliği, 2004, s. 685-705.
- Umar, Bilge, **Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi**, 2. bs., Ankara, Yetkin Yayınları, 2014.
- Umar, Bilge, **İcra ve İflas Hukukunun Tarihi Gelişmesi ve Genel Teori**, İzmir, İstiklal Matbaası, 1973.
- Uyar, Talih; “İcra Tutanakları (İİK mad. 8)”, **Legal Hukuk Dergisi**, C. 12, S.134,Y. 2014, s. 73-86.
- Üstündağ, Saim, **İcra Hukukunun Esasları**, 8. bs., İstanbul, Nesil Matbaacılık, 2004.
- Von Overbeck, Alfred, **Schuldbetreibung und Konkurs nach schweizerischem Recht**, 2. Auflage, Zürich, Schulthess&Co., 1940.
- Yıldırım, Mehmet Kamil/Deren Yıldırım, Nevhis, **İcra ve İflas Hukuku**, 6. bs., İstanbul, Beta Yayınları, 2015.
- Yılmaz, Ejder, **Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi**, 2. bs., Ankara, Yetkin Yayınları, 2013.
- Yılmaz, Ejder, **İflas İdaresi**, Ankara, Sevinç Matbaası, 1976.